

INFORMATIVNO-POLITIČKI TJEDNIK
IZLAZIO OD 1945. DO 1956.
OBNOVLJEN 2003.

HRVATSKA RIJEČ

BROJ 1185

2. SJEČNJA 2026. CIJENA 50 DINARA

PREGLED 2025.

SADRŽAJ

14

Lazar Cvijin, upravitelj Fondacije za razvoj hrvatske zajednice *Cro-Fond*
Natječaj za poljoprivredu, ali za hrvatsku zajednicu

18

Dr. sc. Josip Begovac, infektolog
Od Sombora do vodećeg hrvatskog stručnjaka za HIV

22

Obnovljena župna kuća u Srijemskim Karlovcima
Katolička baština u gradskoj jezgri

30

80 godina od osnutka subotičkog HNK-a
Idemo li večeras u kazalište?

34

Zatvaranje Svete jubilejske godine
Godina molitve, pomirenja i oprosta

36

Donje groblje u Apatinu
Kapele obitelji Fernbach i Hermannsdorf

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova
Hrvatska riječ, Preradovićeve 11
24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

vlč. Vinko Cvijin (predsjednik), vlč. Josip Ivešić, Mirjana Stantić, Gordana Jerković, Nevenka Tumbas, Renata Kuruc, Marica Stantić, Amalija Šimunović, Mirjana Trkulja

RAVNATELJICA:

Karolina Bašić

e-mail: direktor@hrvatskarijec.rs

GLAVNA I ODGOVORNA UREDNICA:

Zlata Vasiljević (urednica@hrvatskarijec.rs)

REDAKCIJA:

Ivana Petrekanić Sič

(koordinatorka dopisne službe)

dr. sc. Jasminka Dulić

(novinarka, urednica političke rubrike)

• Željka Vukov
(novinarka, urednica društvene rubrike)

• Davor Bašić Palković
(novinar, urednik rubrike kultura)

• Ivan Ušumović
(novinar, urednik sportske rubrike)

• Zvonko Sarić

(novinar)

• Jelena Dulić Bako

(novinarka)

• Suzana Darabašić

(novinarka dopisništva Srijem)

e-mail: desk@hrvatskarijec.rs

LEKTOR:

• Zlatko Romić

TEHNIČKA REDAKCIJA:

• Thomas Šujić (tehnički urednik)

• Jelena Ademi (grafička urednica)

FOTOGRAFIJE:

• Nada Sudarević

FINANCIJE I RAČUNOVODSTVO:

• Mirjana Trkulja

(tajnice@hrvatskarijec.rs)

(distribucija@hrvatskarijec.rs)

ADMINISTRACIJA:

• Branimir Kuntić

• TELEFON: ++381 24/55-33-55;

++381 24/55-15-78;

++381 24/53-51-55

• TEKUĆI RAČUN: 325950060001449230

• E-MAIL: ured@hrvatskarijec.rs

• WEB: www.hrvatskarijec.rs

• TISAK: Rotografika d.o.o., Subotica

• List je upisan u Registar javnih glasila

• Agencije za privredne registre Republike Srbije

• pod registarskim brojem: NV000315

• COBISS SR-ID 109442828

• CIP - Katalogizacija

• u publikaciji Biblioteka

• Matice srpske, Novi Sad

• 32+659.3(497.113=163.42)

Godina raspleta?

Posljednjih dana 2025. godine studenti su organizirali akciju *Raspiši pobjedu* prikupljajući potpise podrške za raspisivanje izvanrednih parlamentarnih izbora u više od 100 mjesta i na skoro 500 štandova diljem Srbije. Koliko je građana podržalo akciju dan nakon njezinog završetka (kada je završen ovaj broj *Hrvatske riječi*) nije se još znalo.

Izbora će ove godine biti, najavio je **Aleksandar Vučić** nazivajući te izbore »izborima koji će odrediti sudbinu Srbije« i kako je eto »ispunjen glavni zahtjev blokadera«. Doduše, Vučić je najavio izvanredne parlamentarne izbore, ne spominjući mogućnost prijevremenih predsjedničkih izbora, koji bi po redovitom izbornom kalendaru trebali biti 2027. godine. I na koje se on više po Ustavu ne može kandidirati. Ali Ustav mu ne zabranjuje da se i dalje bavi politikom i bude nositelj liste SNS-a na parlamentarnim izborima.

Do raspisivanja izvanrednih parlamentarnih izbora veliki posao čeka oporbu i studentsku listu. Zajedno, odvojeno? Mogu li zajedno kada studenti u blokadi poručuju da bi studentska lista u parlament uvela »ljude osobnog i profesionalnog integriteta koji nemaju partijske dugove niti privatne interese«? Kakve su im šanse ako biračima na crtu izađu razdvojeno?

Trebat će dobro odvagati značaj političkog trenutka, praviti kompromise, boriti se protiv osobnih sujeta i interesa. I ako se, recimo, dogodi politički preokret, sve to održati istodobno radeći na »ozdravljenju institucija i vraćanja povjerenja građana u sistem«.

Jer, ne zaboravimo 2012. godinu. Nisu birači toliko glasovali za Srpsku naprednu stranku koliko protiv tadašnje vlasti.

Z. V.

Pregled 2025. godine

U godinu 2025. Srbija ulazi opterećena društvenim i političkim previranjima, masovnim prosvjedima i blokadama fakulteta nakon pada nadstrešnice na željezničkom kolodvoru u Novom Sadu kada je život izgubilo 15 osoba.

U tom kriznom političkom i društvenom kontekstu s dvije radikalno suprotstavljene strane odvijao se tijekom cijele godine i još se nije razriješio sukob među liderima hrvatske nacionalne manjine, kako između predsjednice Hrvatskog nacionalnog vijeća i zastupnice u Hrvatskom saboru **Jasne Vojnić** i predsjednika Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini i potpredsjednika pokrajinske Vlade **Tomislava Žigmanova**, tako i unutar same političke stranke DSHV-a.

U Hrvatskoj je koncem godine održan prvi krug predsjedničkih izbora na kojoj je uvjerljivu premoć dobio dotadašnji predsjednik **Zoran Milanović** (49,09% glasova), a u drugi krug s njime je ušao kandidat Hrvatske demokratske zajednice **Dragan Primorac** (19,35%) kojeg je podržao i Demokratski savez Hrvata u Vojvodini.

Hrvatsko nacionalno vijeće u novu godinu je ušlo s novim predsjednikom Izvršnog odbora HNV-a **Marinkom Katićem**, koji je na tom mjestu zamijenio **Karolinu Bašić** koja je podnijela ostavku na to mjesto 17. prosinca, a postavljena za v. d. ravnateljicu NIU *Hrvatska riječ* 19. prosinca.

»Dužnost za koju sam predložen vidim kao menadžerski posao. Mnogo kapitalnih projekata nas čeka«, rekao je Katić i poručio da će raditi na uspostavljanju mnogo većeg povjerenja između HNV-a i udruga.

SIJEČANJ

Zaklada Jelačić: Upravitelj Zaklade ban *Josip Jelačić* u Petrovaradinu **Goran Kaurić** rekao je za *Hrvatsku riječ* da su radovi na samoj kući jednim dijelom završeni, »prije svega grubi građevinski radovi koje je kao nadzor provodio Zavod za zaštitu spomenika kulture Grada Novog Sada«. Rekao je i da »tempo radova nije bio zadovoljavajući i da ćemo svakako u razdoblju koje je ispred nas skupa s HNV-om sigurno ubrzati radove i potruditi se da do konca ove godine kuća bana Jelačića bude u funkciji«.

Intervju: Predsjednik DSHV-a i ministar u drugom mandatu u Vladi Srbije Tomislav Žigmanov je već u intervjuu u prvom broju tjednika u novoj godini naznačio postojanje sukobljenih koncepcija rekavši kako: »politička filozofija DSHV-a počiva na načelu da naše ambicije ne smiju stati na dopadljivom predstavljanju i razvoju naših institucionalnih okvira (neki puta čak i upitnih sadržaja!), već da moraju smjerati na daleko veću zahtjevnost – stvoriti razvijenu komunalnu ili cestovnu infrastrukturu,

osigurati bolje i dostupnije socijalne usluge i raditi na razvoju gospodarstva«.

Drugi mandat: Zoran Milanović osvojio je 12. siječnja novi petogodišnji predsjednički mandat s čak 74,68% glasova.

Uvrede: Tijekom prosvjeda učestale su uvrede na račun prosvjednika i blokadera koje se naziva »ustašama« i hrvatskim plaćenicima. DSHV je reagirao priopćenjem u povodu antihrvatskog transparenta u Beogradu kada su studenti iz Zagreba boravili u Beogradu te u povodu objave gradonačelnika Kraljeva u kojoj troje studenata označava kao ustaše: »Takvi postupci unutar naše zajednice stvaraju ogroman pritisak, rezignaciju i neizbježno podsjećanje na vrijeme od 1991. do 1995. godine, kada je javno korištenje svega što ima veze s ustaštvom bilo u funkciji zastrašivanja Hrvata ovdje, što je rezultiralo progonom velikog dijela našeg življa iz Srbije, nasiljem svake vrste te ubojstvima...«. Od gradonačelnika Kraljeva očekuju da povuče izrečene kvalifikacije, a da neprihvatljive kvalifikacije spram Hrvatske trebaju biti javno osuđene kao nedopustive i povučene.

Županije: Predsjednica HNV-a Jasna Vojnić izjavila je kako je »naša zajednica izuzetno velika, izuzetno živa, ali medijski nevidljiva i to što je Hrvatska zajednica županija započela prošle godine sustavno potporu HNV-u velika je podrška i zamah našoj zajednici«.

»HZŽ je s time što je sakupila jednu svotu novca poduprla krovnu zajednicu Hrvata u Srbiji s istom sumom koliko Srbija izdvaja za naš rad«, rekla je Vojnić.

Generalni štrajk: Studenti u blokadi pozvali su građane Srbije na generalni štrajk, odnosno građansku neposlušnost kroz totalnu obustavu svih aktivnosti 24. siječnja. Dio građana odazvao se pozivu.

Ostavka: Predsjednik Vlade Srbije **Miloš Vučević** podnio je ostavku 28. siječnja nakon napada na studente u Novom Sadu kada je jedna studentica teže ozlijeđena od strane napadača koji su izišli iz prostorija Srpske napredne stranke.

Narativ protiv Hrvatske: Predsjednica HNV-a i sargska zastupnica Jasna Vojnić rekla je na susretu Konfederacije odbora za poslove Unije parlamenata EU (COSAC) kako se u Srbiji širi narativ »koji nepravedno optužuje Hrvatsku za 'uzrok' prosvjeda, što je u potpunosti neutemeljeno i štetno za odnose u regiji. Ovaj narativ može dovesti do destabilizacije i vraćanja u prošlost, a to je nešto što moramo spriječiti«.

Gradonačelnik: Dijelovi govora gradonačelnika Subotice **Stevana Bakića** s *Banijskog prela* u Subotici 25. siječnja izazvali su brojne reakcije. Bakić je rekao da su »ustaše ponovo napale našu Srbiju« i da »iza svih ovih

događaja stoji hrvatska obavještajna služba«. Ove izjave sutradan su osudili DSHV i HNV pozivajući nadležna državna tijela da reagiraju.

DSHV: »Ove poruke predstavljaju povratak u retoriku prošlosti, ispunjenu neistinitim tvrdnjama, uvredama i otvorenom mržnjom prema Hrvatima«, te »predstavljaju neprihvatljiv napad na dostojanstvo i sigurnost hrvatske zajednice u Subotici i šire«, priopćio je DSHV.

Zastupnica i predsjednica: Jasna Vojnić navela je na Facebooku: »U svojstvu saborske zastupnice, pozivam Stevana Bakića da iznese dokaze za ove svoje tvrdnje, u suprotnom, rasprava u Europskom parlamentu na ovu temu morat će biti pokrenuta. U istoj izjavi Stevan Bakić imputira ustašku ideologiju svim Hrvatima, pa tako i nama koji živimo u Srbiji, čime direktno inspirira etnički motivirano nasilje spram Hrvata. U svojstvu predsjednice HNV-a javno pozivam državnu tužiteljicu **Zagorku Določ** da pokrene kazneni postupak, budući da se ovakva djela gone po službenoj dužnosti«.

Izjave su osudili i prestavnici oporbenih stranaka u Subotici.

Osuda je u ponedjeljak, 27. siječnja, stigla i iz Ministarstva za ljudska i manjinska prava koje je najoštrije osudilo »neprimjerene i tendenciozne izjave« gradonačelnika Subotice »koje ugrožavaju pripadnike hrvatske nacionalne manjine u Srbiji i stvaraju dodatne tenzije u društvu«.

Ministarstvo je pozvalo nadležne institucije na reakciju i postupanje u skladu s propisima.

Reagirane Bakića: Gradonačelnik Bakić je na konferenciji za medije 28. siječnja rekao da su ga, na žalost, »neki pogrešno shvatili« i da se njegova izjava u kojoj spominje »ustaše« odnosi na pojedince koji, po njemu, rade protiv interesa države Srbije. Dodao je i da jednako gleda na sve građane Subotice kao i da ima veliki broj prijatelja Hrvata.

Na pitanje je li moguć susret s Vojnić i Žigmanovim, Bakić je kazao: »Oni su se prije obraćali za neke stvari i ja sam odgovarao, kad je bilo nekih drugih situacija i napada ja sam odmah reagirao. Uvijek sam za razgovor,

samo trebaju da me 'okrenu'. Ja prvi da zovem neću nikoga. Pogotovo što su bila ta dva velika događaja, polaganje kamena temeljca za Hrvatsku kuću i njeno završenje i u oba slučaja nisam dobio poziv kao gradonačelnik ovog grada, to su par pitanja za njih zašto je tako bilo«, kazao je Bakić.

DSHV za dijalog: DSHV je pozitivno ocijenio obraćanje gradonačelnika ali je istaknuo da se ne može zanemariti činjenica da se pripadnici hrvatske zajednice, koja stoljećima sudjeluje u oblikovanju kulturnog, društvenog i ekonomskog tkiva Subotice i svjedoči odanost demokratskim vrijednostima, često susreću s ne malim izazovima u očuvanju svog identiteta i afirmaciji svojih prava. DSHV je pozdravio izraženu spremnost gradonačelnika na otvoreni dijalog i njegovu izjavu o dostupnosti za komunikaciju s predstavnicima hrvatske zajednice.

HNV za kazne: Predsjednica HNV-a ocijenila je da Stevan Bakić, kao javna ličnost, mora snositi odgovornost za izjave s *Banijskog prela*.

»Takav govor mora biti sankcioniran i to na svim razinama – kako individualno, tako i kolektivno, jer njegova šteta ne pogađa samo pojedinca koji ga izgovara, već i čitavu zajednicu. Kazne za govor mržnje trebaju biti jasne, dosljedne i pravedne, kako bi se spriječilo dalje širenje netrpeljivosti i nasilja u društvu«, zaključila je Vojnić.

Protjerivanje: Pet državljanke Hrvatske koje su sudjele na akademiji za nevladine organizacije u organizaciji fondacije *Erste* su nakon privođenja i ispitivanja u policiji dobile rok od 24 sata da napuste Srbiju zbog ugrožavanja sigurnosti, te zabranu ulaska u državu od godinu dana.

Ministarstvo vanjskih i europskih poslova Hrvatske preporučilo je svojim državljanima da odgode sva putovanja u Srbiju koja nisu nužna. Ministarstvo vanjskih poslova Srbije ocijenilo je »neprimjerenim« što hrvatski dužnosnici optužuju Srbiju jer je protjerala hrvatske državljanke u skladu s »uobičajenom međunarodnom praksom«.

Hrvatska riječ: Na XIII. sjednici Upravnog odbora NIU *Hrvatska riječ* 30. siječnja izabrana je Karolina Bašić za ravnateljicu ove ustanove.

»Jedna od prioritarnih zadaća u idućem razdoblju bila bi postavljanje TV studija *Matica* na dobre i zdrave temelje kroz osmišljavanje različitih formi medijskog sadržaja. Projekt izgradnje TV studija ima osnovnu svrhu osiguravanja veće vidljivosti informacija vezanih uz hrvatsku zajednicu u Republici Srbiji i neovisnost u kreiranju i plasiranju ključnih poruka«, rekla je Bašić.

VELJAČA

Saborski odbori: Dva odbora Hrvatskog sabora, Odbor za vanjsku politiku i Odbor za Hrvate izvan Hrvatske, održali su 31. siječnja zajedničku tematsku sjednicu o položaju Hrvata u Vojvodini odnosno Srbiji. U raspravi je iskazana duboka zabrinutost zbog govora mržnje prema Hrvatima i Hrvatskoj, kao i zbog neprestanog širenja međuetničke netrpeljivosti i kršenja ljudskih i manjinskih prava od strane predstavnika vlasti u Srbiji.

Predloženo je kontinuirano izvještavanje Europske komisije i Europskog parlamenta o tome.

»Ono što tražimo s nultom tolerancijom je da govor mržnje prestane i da se u izvješćima EK nađe stavka da politički predstavnici vlasti u Srbiji spriječe, odnosno zaustave govor mržnje prema Hrvatima i hrvatskoj zajednici, da zaustave širenje međuetničke netrpeljivosti i da se zaustavi zapravo čitava ova situacija kršenja ljudskih i manjinskih prava«, rekla je saborska zastupnica Jasna Vojnić.

Blokada mostova: Više desetaka tisuća studenata i građana sudjelovalo je 1. i 2. veljače u blokadi mostova u Novom Sadu. Blokade su organizirane u povodu tri mjeseca od pogibije 15 ljudi u padu nadstrešnice željezničkog kolodvora. Sva tri mosta u gradu bila su blokirana 1. veljače, na Dan grada Novog Sada, na tri sata, a okupljeni su se potom prebacili na Most slobode, koji su blokirali duže od 24 sata. Na blokadu mostova su pozvani studenti koji dva meseca prosvjedima i blokadama fakulteta širom Srbije traže odgovornost vlasti za nesreću na željezničkom kolodvoru u Novom Sadu.

Dužijanica: U prostorijama Bunjevačkog nacionalnog vijeća 6. veljače održan je sastanak na kom su nazočili predsjednica istoga dr. sc. **Suzana Kujundžić Ostojić** i član BNV-a **Veljko Vojnić**, te predsjednica HNV-a Jasna Vojnić, direktor Udruge bunjevačkih Hrvata **Dužijanica Marinko Piuković** i član Udruge **Miroslav Kujundžić**. Na ovome sastanku se razgovaralo o upisu *Dužijanice* u Centralni registar Nematerijalnog kulturnog naslijeđa Republike Srbije.

Dužijanču u nacionalni registar želi upisati i hrvatska i bunjevačka zajednica.

»Ono što je na ovom sastanku dogovoreno, a što nam je svima bitan korak, jeste da smo se usaglasili da svatko ide svojim putem, da ne ovisimo jedni od drugih, niti ćemo biti smetnja jedni drugima. Svatko štiti svoju praksu, a običaj je jedan«, rekao je Marinko Piuković.

Skupština grada Subotice: Na sjednici Skupštine grada Subotice, održanoj 6. veljače, troje vijećnika DSHV-a poručili su kako više neće podržavati skupštinsku većinu dok se njihove inicijative ne podrže, te napustili sjednicu.

Prekid suradnje posljedica je ne samo govora gradonačelnika Subotice Bakića na *Banijskom prelu* već i zbog toga što SNS nije podržao njihove inicijative kao što su Hrvatski školski centar, komunalna infrastruktura, atarski putovi, Drama na hrvatskom jeziku i drugo.

Raskol? U danu kada je održana sjednica iz HNV-a je poslan tekst medijima s naslovom *Vijećnici DSHV-a se ograđuju, iako predsjednik Žigmanov podržava* u kojem se navodi kako se troje vijećnika u Skupštini grada Subotice: **Josipa Vojnić Tunić**, **Mira Tumbas** i **Ninoslav Radak**, »ogradilo od nedavnih izjava gradonačelnika Subotice Stevana Bakića« iako je predsjednik te stranke Tomislav Žigmanov zauzeo drugačiji stav pozdravljajući njegovu izraženu spremnost na otvoreni dijalog i njegovu izjavu o dostupnosti za komunikaciju s predstavnicima hrvatske zajednice.

U istome tekstu prenijet je i komentar predsjednice HNV-a Jasne Vojnić u kojem je pohvalila istupe vijećnika DSHV-a te postavila pitanje »je li došlo do raskola unutar stranke ili je posrijedi nešto drugo«.

Šefica vijećničke grupe Josipa Vojnić Tunić je rekla za *Hrvatsku riječ* da je njihova odluka prethodno usuglašena u stranci i s predsjednikom DSHV-a Žigmanovim.

»Ne znam uopće tko je plasirao i iz kojih razloga tu neistinu u javnost. Sva stajališta i odluke koje kao vijećnička skupina donosimo usuglašena su i dogovaraju se sa svim ključnim dužnosnicima u DSHV-u, pa i s predsjednikom Žigmanovim«, rekla je Vojnić Tunić.

Sukob Žigmanov – Vojnić: Međusobne optužbe na društvenim mrežama pokazale su – do sada javno najotvorenije i najsnažnije – sukob između predsjednice HNV-a i saborske zastupnice Jasne Vojnić i predsjednika DSHV-a Tomislava Žigmanova.

Predsjednik DSHV-a kritizirao je 7. veljače, na platformi X rad NIU *Hrvatska riječ* kada su u pitanju objave na

društvenim mrežama vezane za tu stranku, ali i poslovane same ustanove.

Narušene suradničke odnose Vojnić i Žigmanova pokazale su i reakcije na izjave gradonačelnika Subotice Bakića. Vojnić je tada Žigmanova, kao ministra za ljudska i manjinska prava, pozvala da zatraži sazivanje hitne sjednice srbijanske Vlade kako bi se prekinulo pitanje javnog targetiranja Hrvata za potrebe dnevne politike. U protivnom, pozvala ga je da iz Vlade istupi podnošenjem ostavke.

Europski parlament: Jasna Vojnić zatražila je pred Odborom za vanjske poslove Europskog parlamenta u Bruxellesu monitoring govora mržnje prema Hrvatima 19. veljače.

»Tražimo da govor mržnje prema Hrvatima i Hrvatskoj koji dolazi od predstavnika vlasti Republike Srbije, širenje međuetničke netrpeljivosti te kršenje ljudskih i manjinskih prava postanu dio izvješća Europske komisije o napretku Srbije na njezinu putu prema EU-u te da se nad tim provodi stalni monitoring. Tražimo da tolerancija prema takvim ispadima bude ravna nuli i pozivamo sve institucije da djeluju u tom smjeru«, poručila je Vojnić.

Picula u Srbiji: Izvjestitelj Europskog parlamenta za Srbiju **Tonino Picula** boravio je od 24. do 26. veljače u prvom službenom posjetu Srbiji. Picula je osudio »nepotkrijepljene optužbe protiv Europske unije i njenih država

članica« u kojima se tvrdi da su one uključene u organiziranje aktualnih prosvjeda predvođenih studentima. Picula je istaknuo da i dalje postoje veliki nedostaci u kritičnim područjima, poput vladavine prava, slobode medija, izbornog okvira, uporne rasprostranjenosti korupcije i reforme javne uprave.

»Glavni razlozi za zastoj na europskom putu Srbije su u kombinaciji unutarnjih problema s vladavinom prava i nejasne vanjskopolitičke orijentacije zemlje«, izjavio je Picula nakon predstavljanja nacrta godišnjeg izvještaja o Srbiji.

HNV sjednica: Hrvatsko nacionalno vijeće u Srbiji održalo je u ponedjeljak, 24. veljače, 48. sjednicu u prostorijama u Donjem Tavankutu. Na dnevnom redu bila su izvješća o radu i planovi rada HNV-a, ZKVH-a i NIU *Hrvatska riječ*, imenovan je novi Upravni odbor Fondacije *Cro-Fond*, a vijećnici su informirani i o kapitalnim projektima koje vodi HNV.

»Nastavit će se snimanje emisije *Hrvatska rič iz Vojvodine*, a ono čime ćemo se još baviti je snimanje emisija novih formata i kraćih video priloga koji će biti prilagođeni društvenim mrežama. Povećanje mase plaća za 9% je upravo iz razloga zapošljavanja zamjenika djelatnika koji su na bolovanju i novih zaposlenika za rad u studiju. Planiramo i aplicirati na natječaj Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Hrvatske radi angažiranja dodatnih suradnika za potrebe studija. Budući da ćemo imati izuzetan studio, planiramo i izdavanje studija drugim produkcijskim kućama kako bismo ostvarili i prihode na ovaj način«, rekla je ravnateljica NIU *Hrvatska riječ* Karolina Bašić.

OŽUJAK

Vrtić u Tavankutu: »Jako nam je važno da Hrvatska skrbi za nas, da nas podupire, a mi, kao što već znate, imamo puno ideja. Dogovoreno je da će, nakon što mi

izgradimo vrtić, Grad Subotica i PU *Naša radost* omogućiti njegovo funkcioniranje. Mi imamo naš kadar na hrvatskom jeziku i sigurna sam da će se vrlo skoro steći uvjeti i da će naši mališani krenuti u ovaj vrtić«, rekla je

predsjednica HNV-a Jasna Vojnić prigodom svečanog otvorenja vrtića u Tavankutu *Anđeli čuvari*.

ZKVH: Pokrajinska vlada je na sjednici održanoj 5. ožujka donijela Rješenje kojim se **Josip Bako**, master ekonomist, te dosadašnji zaposlenik Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata na poziciji administrativno-poslov-

nog tajnika, imenuje za vršitelja dužnosti ravnatelja Zavoda. Na istoj sjednici donijeto je rješenje kojim se **Katarina Čeliković**, profesorica komparativne književnosti i ruskog jezika i književnosti, razrješava dužnosti ravnateljice Zavoda, na osobni zahtjev zbog odlaska u mirovinu.

Vijeće DSHV-a: DSHV održao 12. ožujka sjednicu Vijeća stranke. Na sjednici su razmatrani ključni aspekti djelovanja u protekloj godini te usvojena izvješća o radu i planovi rada za aktualno razdoblje i donesena je odluka o održavanju izbora za tijela upravljanja na svim razinama, objavljeno je na službenoj web stranici DSHV-a. Navodi se kako je bilo opstrukcija u organiziranju ove sjednice. S druge strane, zamjenik predsjednika DSHV-a Goran Kaurić naveo je kako su usvajanje odluka na sjednici Vijeća pratile nepravilnosti i da je »usvajanje Izvješća o radu stranke u 2024. s 19 glasova 'za', od 39 nazočnih članova Vijeća, kršenje Statuta i Pravilnika o radu Vijeća«.

»Nakon što je poslije ovoga dio vijećnika napustio sjednicu, usvajaju se sve ostale točke bez kvoruma za nastavak sjednice«, naveo je Kaurić.

Koordinacija: Sastanak Koordinacije nacionalnih vijeća nacionalnih manjina u Srbiji održan je 17. ožujka u Subotici. Predsjedavajuća Koordinacijom i predsjednica HNV-a Jasna Vojnić rekla je kako Srbija sada za rad 24 nacionalna vijeća izdvaja 2,6 milijuna eura, a minimum za rad svakog vijeća bio bi 20 milijuna dinara i da se sredstva nisu povećavala od 2011. Dodala je da se u odnosu na ukupan proračun Srbije za nacionalna vijeća nacionalnih manjina izdvaja 0,02 posto, a jedna osmina građana Srbije su pripadnici nacionalnih manjina.

Rekla je kako će zahtjevi za povećanje sredstava biti upućeni Ministarstvu za ljudska i manjinska prava, Ministarstvu financija, Savjetu za nacionalne manjine i Vladi Srbije, kao i lokalnim samoupravama.

Jedna od tema bila je i aktivnost na izradi Akcijskog plana za ostvarivanje prava nacionalnih manjina, budući da, kazala je Vojnić, Srbija Akcijskog plana nema od 2021. godine, kada je prestao važiti prvi plan usvojen 2016. godine.

Prosvjed: U Beogradu je 15. ožujka održan najveći prosvjedni skup u povijesti Srbije.

Ministarstvo: Ministarstvo za ljudska i manjinska prava i društveni dijalog na čijem čelu je Tomislav Žigmanov opovrgnulo je da sredstva za rad vijeća nacionalnih manjina nisu povećana od 2011. godine, navodeći da su sredstva iz proračuna Srbije u međuvremenu povećana za 30 posto, a iz proračuna AP Vojvodine za 75 posto. Ministarstvo je navelo da je u prijedlogu prioritarnih područja financiranja za 2026. zatražilo dodatnih 100 milijuna dinara za financiranje manjinskih vijeća.

Konferencija u HND u Zagrebu: Na konferenciji pokrenutoj na inicijativu Zajednice protjeranih Hrvata iz Srbije, Bačke i Banata (Zagreb) koja je održana 21. ožujka u Hrvatskom novinarskom domu u Zagrebu govorilo se o nacionalnim sustavima zaštite hrvatske nacionalne manjine u Srbiji i srpske nacionalne manjine u Hrvatskoj.

Predsjednica HNV-a i zastupnica u Hrvatskom saboru Jasna Vojnić ponovo je ukazala na problem govora mržnje spram Hrvata koji je često prisutan u javnom diskursu Srbije i koji se, po njenom mišljenju, koristi kao emocionalni okidač, kako bi se skrenula pažnja s važnih problema.

Ravnateljica NIU *Hrvatska riječ* Karolina Bašić govorila je o financiranju. »Što se tiče financiranja, mi se financiramo iz AP Vojvodine, ukupno devet nacionalnih manjina dobiva sredstva za svoje časopise i novine, ukupno 4,5 milijuna eura, od čega *Hrvatska riječ* dobiva 550.000 eura, što nam omogućava da imamo najveći broj zaposlenih u ustanovi, dok je za nacionalna vijeća to mnogo manja suma. Srbija na godišnjoj razini opredijeli 2,6 milijuna eura na 24 savjeta, što je daleko manje u odnosu na novine. Dakle, ono što pomaže HNV-u jesu kapitalni projekti od Vlade Hrvatske i Središnjeg ureda za Hrvate izvan Hrvatske«, rekla je Bašić.

TRAVANJ

Nastavak sukoba: Predsjednik DSHV-a Tomislav Žigmanov bio je u dva mandata od 2022. godine ministar za ljudska i manjinska prava i društveni dijalog, no u ovoj Vladi je ostao bez portfelja, a novi ministar je predsjednik Matice Albanaca u Srbiji **Demo Berisha**. Žigmanov je istaknuo kako je obnašanje ministarske dužnosti u dva mandata »vjerojatno najveće postignuće u političkoj participaciji hrvatske zajednice od početka demokratskih promjena – od 1990. godine«.

Predsjednica HVN-a Jasna Vojnić je povodom neimеноvanja Žigmanova rekla kako »eventualno nesudjelovanje predstavnika hrvatske zajednice u novoj vladi ne predstavlja osobit gubitak« i da ovu odluku primaju na znanje – »bez razočaranja, ali i bez euforije«.

Prekogranična suradnja: Potpisani su ugovori za projekte prekogranične suradnje Hrvatska – Srbija u vrijednosti od 1,7 milijuna eura za 32 projekta u Vinkovcima 15. travnja. Predsjednica HNV-a Jasna Vojnić podsjetila je da je ovo četvrta godina provedbe programa te da je do sada uloženo 3,7 milijuna eura, od čega je najveći dio – oko 70 posto – usmjeren Hrvatima u Srbiji.

Akcijski plan: Treningom za članove radne skupine, na kojem su predstavljeni planirani mehanizmi praćenja i izvještavanja u okviru Akcijskog plana, nastavljen je rad na izradi novog Akcijskog plana koji je započeo prije dva mjeseca. U ime HNV-a na treningu (24. travnja) i u raspravi sudjelovao je **Darko Sarić Lukendić**. On je istaknuo da je Koordinacija nacionalnih vijeća, kojom trenutno predsjedava HNV, poslala konkretne mjere i prijedloge Ministarstvu za ljudska i manjinska prava te radnoj skupini, uključujući prijedloge izmjena zakona.

DSHV: Uz prozivke na društvenim mrežama, osam članova Predsjedništva DSHV-a u javnom obraćanju ogradili su se od predsjednika stranke Tomislava Žigmanova kada se sastao s predsjednikom **Aleksandrom Vučićem** u okviru konzultacija o mandataru za sastav nove Vlade. Posljednji u nizu javnih istupa dijela članova DSHV-a je zahtjev za sazivanje izvanredne sjednice Vijeća stranke »s ciljem što skorijeg raspisivanja unutarstranačkih izbora«.

Žigmanov tvrdi kako se o raspisivanju izbora na svim razinama i zakazivanju izborne skupštine raspravljalo na III. izvanrednoj sjednici Vijeća DSHV-a, koja je održana 12. ožujka.

RTS: Uz fakultete čija blokada traje mjesecima započela je i blokada Radiotelevizije Srbije 14. travnja. Studenti koji blokiraju fakultete i RTS poručili su da neće odustati od blokade javnog servisa sve dok zahtjev ne bude ispunjen i pozvali su građane da potpišu peticiju za raspisivanje novog javnog poziva za predlaganje kandi-

data za članove Savjeta Regulatornog tijela za elektroničke medije (REM).

Zid boli: Izaslanstvo Zajednice protjeranih Hrvata iz Srijema, Bačke i Banata položilo je 18. travnja u 14 sati na zagrebačkom groblju Mirogoj, ispred *Zida boli*, vijenac i upalilo svijeće u znak sjećanja na stradanje nedužne obitelji **Matijević** iz Kukujevaca, mjesta pokraj Šida u Srijemu, kao i za sve stradale Hrvate koji su za vrijeme Domovinskog rata stradali ili nestali u Vojvodini, u Srbiji.

»Ovom i drugim komemoracijama Zajednica PHSBB želi ukazati na potrebu izgradnje primjerenog spomen obilježja u Srbiji za ubijene, nestale i protjerane Hrvate, žrtve etnički motiviranog nasilja. Takvo spomen obilježje trajno bi ukazivalo na ta stradanja i spriječilo daljnja negiranja postojanja tih žrtava, a mi bismo imali mjesto gdje možemo položiti cvijeće i upaliti svijeće za te nevine žrtve«, rekao je predsjednik Zajednice **Ivo Martinović**.

Izvanredna sjednica Vijeća DSHV-a: Na izvanrednoj sjednici Vijeća, koju je sazvao zamjenik predsjednika DSHV-a Goran Kaurić, a na inicijativu koju je potpisalo 30 vijećnika, održanoj u HKC-u *Bunjevačko kolo* u Subotici 29. travnja, 24 vijećnika donijelo je odluku da se raspišu izbori na svim razinama u DSHV-u te su izabrali izorno povjerenstvo.

Slaven Dulić predložio je dodatnu točku dnevnog reda – izglasavanje nepovjerenja predsjedniku Žigmanovu, ali to nije prihvaćeno jer je »za« glasalo 5 vijećnika, 18 je bilo »protiv« i jedan je bio suzdržan.

»Kandidirat ću se na izborima, pišem upravo moj program koji ću predstaviti prvo vijećnicima, a svakako kada ga budem predstavio iznijet ću ga i javno, a iznijet ću i kako vidim da bi trebao funkcionirati DSHV i kakvu bi politiku trebao pratiti u javnosti srpske političke scene«, rekao je Kaurić u izjavi medijima.

Predsjednik stranke Tomislav Žigmanov osporio je legitimnost i legalnost sazivanja ove sjednice te je rekao kako se »izvanredna sjednica Vijeća temelji na cijelom nizu formalno-pravne i sadržinske nevaljanosti te je u tom smislu ništetna«.

SVIBANJ

Izbori: Studenti u blokadi svih sveučilišta u Srbiji iznijeli su 5. svibnja zahtjev da se raspusti Narodna skupština Srbije i raspišu izvanredni parlamentarni izbori. »Zahtjev za raspuštanje Skupštine Srbije i hitno raspisivanje izbora jedini je mogući put za izlazak iz političke i društvene krize u kojoj se nalazi Srbija. Iz tog razloga Demokratska zajednica Hrvata podržava ovaj, kao i sve prethodne zahtjeve studentskih plenuma«, navodi se u priopćenju.

DSHV Zemun: U Zemunu je 10. svibnja osnovana Mjesna organizacija DSHV-a. Za predsjednika je izabran diplomirani pravnik **Matija Tepeš**, a osnivanju je nazočilo »nekoliko novih članova s područja Grada Beograda, potomaka prve i druge generacije ekonomskih i drugih migranata iz Hrvatske, te predsjednik DSHV-a Tomislav Žigmanov«, navodi se u priopćenju stranke.

Financijska potpora: Na sjednici Vlade Hrvatske, održanoj 15. svibnja, projekt »Program razvoja poljoprivrede hrvatske zajednice u Srbiji«, čiji je nositelj HNV, proglašen je projektom od strateškog značaja za Hrvate izvan domovine i za 2025. je izdvojeno 500.000 eura.

Planira se sufinanciranje do 100 projekata u pojedinačnim iznosima od 1.000 do 15.000 eura. HNV je dobio 150.000 eura za strateški projekt »Institucionalno osnaživanje hrvatske zajednice u Republici Srbiji« četvrtu godinu zaredom.

Središnji državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske donio je Odluku o dodjeli financijske potpore za 52 projekta hrvatskih udruga i župa iz Srbije, a ukupni iznos za Hrvate iz Srbije je 232.650 eura.

Izbori u DSHV-u: Prema informacijama iz Ureda DSHV-a, do srijede, 28. svibnja, održane su izborne skupštine u 10-ak od 48 mjesnih organizacija. Zamjenik predsjednika Goran Kaurić očekuje da će izbori u mjesnim organizacijama biti završeni do početka lipnja, a da će izborna skupština biti održana u drugoj polovici lipnja. Predsjednik Tomislav Žigmanov kaže kako će izbori u stranci biti održani »kada bude donijeta pravovaljana odluka mjerodavnog tijela i kada se izborni proces bude odvijao na način sukladan Pravilniku o izborima u DSHV-u, a ne kako nekome padne na um«.

LIPANJ

Matica u Šidu: U Šidu je 1. lipnja svečano izvršena primopredaja ključa Matice u Šidu, koja je dana na korištenje HKD-u *Šid*. Matica u Šidu dio je trećeg kapitalnog projekta hrvatske Vlade za Hrvate u Srbiji »Sagradi mlin gdje je voda«, kojim se planira izgradnja i obnova sedam malih matica u sedam vojvođanskih mjesta. Šid je prvi koji je dobio svoju maticu.

Presuda: Osnovni sud Subotica donio je pravosnažnu i izvršnu presudu o ništavnosti svih odluka s izvanred-

ne sjednice Vijeća DSHV-a od 29. travnja 2025. godine i utvrdio da kao takve nemaju nikakvo 'dejstvo', to jest djelovanje i učinak u pravnom poretku. Među ostalim navodi se kako je sjednica održana bez potrebnog kvoruma, uz zlouporabu identiteta određenih članova Vijeća DSHV-a.

Susret ministara: Ministar vanjskih i europskih poslova Hrvatske **Gordan Grlić Radman**, zajedno s posebnim savjetnikom predsjednika Vlade Hrvatske za vanjsku politiku dr. **Matom Granićem**, boravio je 13. lipnja u Srbiji, gdje se sastao s ministrom vanjskih poslova Srbije **Markom Đurićem**, kao i s predstavnicima hrvatske zajednice u Srbiji te Srijemske biskupije.

Radman je rekao da najosjetljivije pitanje za Hrvatsku ostaje sudbina nestalih osoba (njih 1.748), a istaknuto je i pitanje zadržavanja hrvatskih građana na granici te slučajevi uskraćivanja njihova boravka u Srbiji. Razgovaralo se i o garantiranim mandatima za nacionalne manjine kao i o revitalizaciji Hrvatskog doma u Srijemskoj Mitrovici.

Neravnopravnost: Zastupnica Jasna Vojnić upozorila je u svom obraćanju u Hrvatskom saboru na neravnopravan položaj Hrvata u Srbiji u usporedbi s pravima nacionalnih manjina u Hrvatskoj. Posebno se osvrnula na rezultate lokalnih izbora i političku participaciju manjina.

Prema važećim zakonima u Hrvatskoj, nacionalne manjine imaju pravo na sudjelovanje u lokalnoj vlasti kada zadovoljavaju određene demografske pragove – 1,5% za vijećnike u lokalnim skupštinama, 5% za zamjenike župana i 10% za zamjenike gradonačelnika ili načelnika, podsjetila je Vojnić i rekla kako bi Hrvati u Srbiji imali pravo na dva dožupana, četiri dogradonačelnika, 22 zamjenika načelnika općina, te stotine vijećničkih mjesta diljem Vojvodine kada bi se primjenjivao isti model kao u Hrvatskoj.

Potpredsjednik Vlade APV: Predsjednik DSHV-a Tomislav Žigmanov izabran je 25. lipnja za potpredsjednika Pokrajinske vlade u Skupštini AP Vojvodine. Za njegov izbor glasalo je 76 zastupnika, protiv je bilo 18, a suzdržanih nije bilo od ukupno 120 zastupnika.

Dio dužnosnika DSHV-a »ogradio« se od njegovog izbora, a predsjednica HNV-a Jasna Vojnić izjavila je da »ovo imenovanje ne proizlazi iz političkog aranžmana s predstavnicima hrvatske zajednice niti je usuglašeno s njezinim institucijama«.

»Zbog toga, u toj funkciji gospodin Žigmanov ne djeluje u ime hrvatske zajednice, već isključivo nastupa u vlastitom svojstvu. Gospodinu Žigmanovu želimo uspjeh u izvršavanju zadataka koji mu budu povjereni od strane onih koji su ga na tu funkciju i predložili«, navela je Vojnić.

Vidovdanski prosvjed: U subotu, 28. lipnja, veliki broj građana stigao je u Beograd kao podrška studentima u blokadi koji su organizirali prosvjed »Vidimo se na Vidovdan«. Pristalice vlasti su u Pionirskom parku organizirali književnu večer. Predsjednik Aleksandar Vučić, koji je i obišao okupljene u Pionirskom parku, poručio je da neće biti ispunjen zahtjev za raspisivanje izvanrednih izbora i zahtjev da se ukloni kamp u Pionirskom parku u kome su studenti »koji žele da uče«.

SRPANJ

Polemika: DSHV je izrazio zabrinutost što je HNV, kao i Koordinaciju nacionalnomanjinskih vijeća na sjednici Savjeta za nacionalne manjine predstavljao Darko Sarić Lukendić kao »koordinator HNV-a«, što je »nepostojeća dužnost unutar strukture HNV-a, koja je usto dobila nelegalno ovlaštenje«, a zatim i »izostanak bilo kakve reakcije dopredsjednice DSHV-a **Ankice Jukić-Mandić**, ujedno i šefice kabineta ministra«.

Ministarstvo za ljudska i manjinska prava ocijenilo je »nedopustivim« navode iznijete u priopćenju DSHV-a, jer je Sarić Lukendić prisustvovao uz pismeno ovlaštenje predsjednice Vijeća. Navodi se i kako »DSHV nema prava relativizirati funkciju predstavnika HNV-a i njegovu ulogu na sjednici Savjeta« kao ni komentirati nadležnost šefice kabineta Ministarstva Ankice Jukić-Mandić.

DSHV je novim priopćenjem istaknuo kako DSHV ima »ne samo pravo već i obvezu komentirati događaje koji se odnose na položaj hrvatske nacionalne manjine u Sr-

biji, kao i odnose i tendencije unutar same zajednice« kao i da je kritika bila usmjerena prema nepravilnostima unutar samog HNV-a, a ne prema Ministarstvu.

Voda: Grupa nezadovoljnih građana iz različitih dijelova Subotice i okolnih sela, a koji nemaju pristup vodovodnoj mreži ili im je voda loše kvalitete, okupili su se 8. srpnja u znak prosvjeda ispred Javnog komunalnog poduzeća *Vodovod i kanalizacija*. Policija je osiguravala ulaz u poduzeće te su građani na ogradu objesili prazne balone za vodu s natpisima dijelova grada.

KOLOVOZ

Sukobi na ulicama: Devetomjesečni prosvjedi, blokade fakulteta, štrajkovi nastavnika, masovni mirni skupovi širom Srbije prerasli su u ulične sukobe. Ulice više nisu ispunjene povorkama prosvjednika koji mirno šetaju već prizorima uličnih borbi, napadima na prostorije vladajuće političke stranke, napadima na policajce s jedne strane i prizorima brutalne uporabe sile policijaca spram prosvjednika. Suzavci, dimne bombe, baklje, batine i pendreci i razlupani uredi vladajuće Srpske napredne stranke prizori su koji su stizali iz večeri u večer u pojedinim gradovima Srbije. Jedna od karakteristika prosvjeda i sukoba na ulicama u posljednje vrijeme je ne samo pojačano prisustvo policije i primjena sile, ponekada i brutalne, protiv demonstranata već i sukobljavanje pristalica SNS-a i demonstranata. Također su učestala i privođenja demonstranata.

Ministar: Ministar za ljudska i manjinska prava i društveni dijalog Demo Berisha sastao se 6. kolovoza, s gradonačelnikom Subotice Stevanom Bakićem te posjetio nacionalno-manjinska vijeća koja imaju sjedište u Subo-

tici, u sklopu obilaska sva 24 nacionalna vijeća. Najavio je izmjene Zakona o nacionalnim vijećima jer, kako je rekao, »ima nekoliko pitanja koja se moraju regulirati«.

Predsjednica HNV-a Jasna Vojnić rekla je kako su razgovarali o financiranju nacionalnih vijeća, o radu Međuvladinog mješovitog odbora između Hrvatske i Srbije koji

se nije sastao gotovo pet godina kao i Akcijskom planu za nacionalne manjine u okviru poglavlja 23. Dodala je kako su spomenuli i pitanje rada vrtića u Tavankutu koji još uvijek stoji neotvoren. »Znamo kako je u Subotici još 300 djece neraspoređeno, da je naš vrtić sa svim potrebnim dozvolama predan u Predškolsku ustanovu *Naša radost*, ali još nije potpisan ugovor o njegovom preuzimanju, a ministar je rekao kako će i po tom pitanju razgovarati s nadležnima«, rekla je Vojnić.

RUJAN

HNV sjednica: U prostorijama Fondacije *Antun Gustav Matoš* u Beogradu održana je 65. sjednica HNV-a kojoj je nazočilo 18 vijećnika. Imenovani su **Renata Kuruc**, **Marin Piuković** i **Petar Dujić** za predstavnike u Savjet Vlade Hrvatske za Hrvate izvan Republike Hrvatske, a u Savjet za mlade **Petar Huska**, **Lucija Horvacki** i **Darko Peka** iz Novog Slankamen.

Predsjednik Izvršnog odbora HNV-a Marinko Katić govorio je o projektu »Sagradi mlin gdje je voda« koji podrazumijeva izgradnju i obnovu matica u mjestima gdje Hrvati žive u većem broju, vrijedan 3,5 milijuna eura. Katić je vijećnicima prezentirao gdje se stiglo s projektima u Somboru, Sonti, Monoštoru, Opovu, Petrovaradinu, Rumi i Šidu. Predstavio je i projekt Suvenirnice.

Predsjednik Odbora HNV-a za kulturu **Denis Lipozenčić** rekao je kako su udruge kulture iz Srbije primile za četiri posljednje godine ukupno 45 milijuna dinara, dok su iz Hrvatske u razdoblju od 2022. do 2025. godine primile 641.620.655 dinara, tj. približno 5.483 milijuna eura.

Vrtić: Nakon višemjesečne neizvjesnosti oko otvaranja vrtića *Anđeli čuvari* u Tavankutu na hrvatskom jeziku, objekt će biti stavljen u funkciju do kraja rujna, najavila je na konferenciji za medije predsjednica HNV-a Jasna Vojnić. Podsjetila je da je vrtić izgrađen u okviru kapitalnog projekta Vlade Hrvatske »Rasti gdje si posijan« koji sve zajedno košta 1,3 milijuna eura, a sam vrtić u Tavankutu je koštao 860.000 eura.

Interni kodeks: Na konferenciji »Samoregulacija i informiranje na jezicima nacionalnih manjina« u Petrovaradinu, u organizaciji Misije OEES-a za Srbiju, Nezavisnog društva novinara Vojvodine i NIU *Ruske slovo* naglašeno je da interni kodeksi ne predstavljaju samo etička pravila novinarske profesije, već i mehanizam zaštite uređivačke i kadrovske politike redakcija od utjecaja nacionalno-manjinskih vijeća. Oni su postali i dio novog Zakona o informiranju iz 2023. godine te bi ih svi manjinski mediji trebali imati, što zasad još uvijek nije slučaj. Zakon predviđa da načela medija čiji su osnivači izdavača nacionalna vijeća moraju biti usklađena s načelima rada javnih medijskih servisa.

Ravnatelj NIU *Ruske slovo* **Boris Varga** je rekao da upravni odbori, koji imenuju ravnatelje i glavne urednike

u manjinskim medijima, trebaju biti tripartitni – tri člana iz nacionalnog vijeća, tri iz kolektiva i tri iz šire zajednice – te da je to tema za daljnji dijalog.

Hrtkovci: U povodu državnog praznika Dana srpskog jedinstva, slobode i nacionalne zastave Srpska radikalna stranka u Hrtkovcima je 16. rujna organizirala »Veliko srpsko narodno veselje«. Proslavu je prenosila televizija *Informer* a među gostima je bio i ministar za ljudska i manjinska prava Demo Berisha.

Ovaj događaj je 17. rujna osudila Jasna Vojnić rekavši da »ovaj skup predstavlja ismijavanje svih žrtava, ali i pokušaj zastrašivanja Hrvata koji ondje i danas žive«.

DSHV je također osudio događaj istaknuvši kako su »snažno protiv obnavljanja trauma i novih podjela« i »javnih istupa koji šire govor mržnje i političku netrpeljivost«, a dodatnu zabrinutost im je izazvalo prisustvo ministra Deme Berishe na ovom događaju, koji je kasnije rekao kako je na skupu bio kao privatna osoba.

Hrvatski sabor: Zastupnica u Hrvatskom saboru Jasna Vojnić govorila je 26. rujna u Hrvatskom saboru o

stradanju Hrvata u Srijemu prije 30 godina te upozorila da se, tri desetljeća kasnije, još uvijek ne nazire institucionalno priznanje zločina niti pijetet prema žrtvama.

LISTOPAD

Izbori za HNV: Na konferenciji za medije koju je predsjednica HNV-a Jasna Vojnić održala 10. listopada istaknula je kako je razlog pokretanja ovih mjesečnih konferencija serija napada na društvenim mrežama, prvenstveno od Tomislava Žigmanova. Dodala je da HNV neće odgovarati na napade, ali očekuje da svatko u hrvatskoj zajednici podnese izvještaj kroz rezultate.

»Žigmanova smo nekoliko puta pozvali na sastanak, nije se odazvao, a jasan nam je cilj jer se približavaju izbori za HNV. No, predlažemo da se svatko kvalificira svojim rezultatima, a da od ovakvih načina blaćenja na društvenim mrežama poštedimo našu zajednicu«, poručila je.

Govoreći o procesu otkupa i obnove rodne kuće bana Josipa Jelačića rekla je da je inicijativa pokrenuta prije dvadeset godina, da je Vlada Srbije uložila ukupno 559.000 eura u otkup ali da kuća još uvijek nije u pot-

punosti obnovljena, niti funkcionalna. Dodatna sredstva za obnovu u iznosu od 160.000 eura osigurana su iz pokrajinskog proračuna, no radovi nisu izvedeni u skladu s očekivanjima, rekla je.

Istaknula je i da radove nije provodio HNV, već da je temeljem sporazuma cijeli projekt obnove vodio Zavod za zaštitu spomenika kulture Grada Novog Sada. Objekt je u međuvremenu uključen u projekt »Sedam matica«, u okviru kojeg će, uz podršku Vlade Hrvatske, biti uloženo dodatnih 300.000 do 400.000 eura, a HNV preuzima punu odgovornost za daljnje radove. Vojnić je uvjeren da će kuća biti stavljena u funkciju do kraja mandata aktualnog saziva HNV-a.

Prosvjedna nota: Predstavnici hrvatske diplomacije u Beogradu izvijestili su veleposlanika Delegacije EU u Srbiji **Andreea von Beckeratha** o prosvjednoj noti koju je Hrvatska uputila Srbiji zbog mijenjanja jezičnog modela u novoizgrađenom vrtiću *Anđeli čuvari* u Tavankutu. Naime, Skupština grada Subotica je na sjednici održanoj 29. listopada ove godine promijenila svoju odluku iz 2023. da će se odgojno-obrazovni rad u vrtiću *Anđeli čuvari* u Tavankutu odvijati isključivo na hrvatskom jeziku, te će se novom Odlukom o mreži vrtića rad u vrtiću odvijati dvojezično – na srpskom i hrvatskom jeziku. To je predsjednica HNV-a Jasna Vojnić ocijenila kao grubo kršenje prava i uskraćivanje minimalnih prava Hrvata u Srbiji. Hrvatska pak drži da je to diskriminatoran odnos prema hrvatskoj manjini i traži da se takva odluka gradskih vlasti promijeni »bez uvjetovanja i odgode«.

Komemoracija: U Novom Sadu na godišnjicu pada nadstrešnice održan je komemorativni skup. Na dan komemoracije obustavljen je sav željeznički i autobusni promet u pravcu Novoga Sada, ali se po procjenama Arhiva javnih skupova slilo 110.000 iz svih pravaca Novog Sada.

TV studio Matica: Na završnoj konferenciji prekograničnog projekta »Inovativni i informativni medijski sadržaji TV studija Matica« u Subotici 5. studenog predstavljani

su rezultati i planovi za daljnji razvoj medijskih sadržaja na hrvatskom jeziku. Ukupna vrijednost investicije u TV studio *Matica* iznosi 176.000 eura, a projekt je financiran kroz dvije faze – u 2024. i 2025. godini.

Jedan od rezultata projekta je i pokretanje podcasta *Matica*, rekla je ravnateljica NIU *Hrvatska riječ* Karoli-

na Bašić i najavila pokretanje informativnih formata poput »Pregleda tjedna«, zatim društveno-političke emisije dužeg trajanja te dječjeg programa.

DSHV: U Ured DSHV-a 18. studenoga je predan zahtjev za sazivanje sjednice Vijeća DSHV-a. Kako se navodi u zahtjevu, koji su potpisala 23 člana Vijeća DSHV-a, traži se sazivanje sjednice Vijeća DSHV-a sa sljedećim dnevnim redom: donošenje pravilnika o izborima u DSHV-u, donošenje odluke o sazivanju radne skupštine i donošenje odluke o imenovanju izbornog povjerenstva.

Akcijski plan: U Palači *Srbija* 25. studenoga održana je javna rasprava o Akcijskom planu za nacionalne manjine za razdoblje od 2026. do 2029. Raspravi se odazvalo tek nekoliko nacionalnih vijeća. Pitanje financiranja nacionalnih vijeća jedno je od ključnih izazova s kojima se manjinske zajednice susreću, istakla je predsjednica HNV-a Jasna Vojnić. Kako je kazala, HNV ima 150.000 eura od Srbije, Pokrajine i lokalnih samouprava i da nije pomoći iz Hrvatske HNV bi funkcionirao na razini jedne udruge.

»Mi smo zahtijevali da u pokazateljima budu postotak povećanja sredstava koja se izdvajaju za nacionalna vijeća, broj minuta na javnom servisu, količina sredstava izdvojena za rad udruga kulture, broj anketa provedenih za hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture, broj zastupnika u skupštinama u AP Vojvodini, odnosno jedinicama lokalne samouprave, dakle vrlo konkretne stvari koje će uistinu pokazivati da je došlo do poboljšanja prava. Ovaj dokument je jako važan jer će Srbija na osnovu njega raditi naredne četiri godine i na osnovu toga ćemo vidjeti hoće li Srbija ili neće ispuniti uvjete za ulazak u Europsku uniju«, kazala je Vojnić.

PROSINAC

Žigmanov: »Još uvijek ne postoje uvjeti za sazivanje sjednice Vijeća DSHV-a, budući da je u tijeku kazneni postupak za dio vijećnika koji su sudjelovali u činjenju više kaznenih djela tijekom održavanja sjednice Vijeća 29. travnja u HKC-u *Bunjevačko kolo*«, ocijenio je Žigmanov ističući da se radi o zlouporabi identiteta određenih članova Vijeća od strane **B. K.** i trećih osoba, koje su organizirale dolazak lažne osobe i namjerno prikrivale njezin identitet.

Najavio je i da će biti zatraženo vještačenje vjerodostojnosti potpisa vijećnika koji su potpisali inicijativu »jer najmanje tri potpisa kraj imena vijećnika ne odgovaraju njihovim ranijim potpisima«.

Vojnić: »Stanje Hrvata u Srbiji danas je ispod razine međunarodnih standarda – i nastavlja se pogoršavati«, poručila je Jasna Vojnić u Hrvatskom saboru 28. studenoga, u kom se osvrnula na nekoliko ključnih problema hrvatske zajednice kao što je vrtić u Tavankutu, optužbe predsjednika Srbije na račun Hrvatske i govor mržnje u srpskom javnom prostoru, gdje se, prema njezinim riječima, pojam »ustaša« koristi kao oružje.

Lazar Cvijin, upravitelj Fondacije za razvoj hrvatske zajednice *Cro-Fond*

Natječaj za poljoprivredu, ali za hrvatsku zajednicu

»Bit će prihvaćeni računi od 1. lipnja 2025. godine. Minimalni iznos potpore je 500 eura, a maksimalni 10.000 eura. Iz natječaja će biti pokriveno 90 posto prihvatljivih troškova, 10 posto vrijednosti investicije i PDV plaćaju fizičke i pravne osobe koje su dobile sredstva na natječaju«, kaže Cvijin

Fondacija za razvoj hrvatske zajednice u Srbiji *Cro-Fond* raspisala je Javni natječaj za financiranje i provedbu projekta Program razvoja poljoprivrede hrvatske zajednice u Srbiji, kojim se nastavlja sustavna potpora Hrvatima u toj zemlji. Za financiranje poljoprivrednih programa Vlada Hrvatske osigurala je ukupno 500.000 eura. Natječaj je otvoren do 23. siječnja.

Tekst javnog poziva objavili smo u prošlom broju *Hrvatske riječi*, a u ovom broju o natječaju razgovaramo s upraviteljem *Cro-Fonda* Lazarom Cvijinom.

Tko se može prijaviti na natječaj i što će se financirati?

Prihvatljivi su prijavitelji i pravne i fizičke osobe. Pravna osoba ako ima registrirano poljoprivredno gospodarstvo. Važno je reći da se i jednim i drugima sredstva odobravaju u četiri područja. To su: nabava opreme za otvorene i zatvorene sustave u ratarstvu, dijelom u stočarstvu, povrtlarstvu, vinogradarstvu i voćarstvu, zatim nabava opreme za višegodišnje nasade, nabava opreme za obradu proizvoda i četvrto je nabava opreme za pčelarstvo i proizvodnju meda.

Natječaj je raspisan 23. prosinca. Hoće li se priznavati troškovi nastali prije toga?

Hoće. Bit će prihvaćeni računi od 1. lipnja 2025. godine. Minimalni iznos potpore je 500 eura, a maksimalni 10.000 eura. Iz natječaja će biti pokriveno 90 posto prihvatljivih troškova, 10 posto vrijednosti investicije i PDV plaćaju fizičke i pravne osobe koje su dobile sredstva na natječaju.

Kažete minimalni iznos je 500 eura, a maksimalni 10.000. Može li se reći da je ovo natječaj za mala i srednja poljoprivredna gospodarstva?

Upravo tako. U okviru tih do 10.000 eura moći će se uzeti i više od jednog stroja. Nema limita da to može biti samo jedan stroj. Sami iznosi jasno pokazuju da je po-

moć namijenjena malim i srednjim proizvođačima. Iako možemo pratiti trend ukрупnjavanja, mislimo da još ima dovoljan broj gospodarstava kojima su namijenjena sredstva iz ovog natječaja. Trudit ćemo se da u narednim natječajima bude financirana i kupovina zemlje i dodatni poticaji za ostanak na selu. Cilj nam je da pripadnici naše zajednice ostanu tamo gdje žive, da sačuvamo naša područja. Naravno, to je veliki izazov, ne ovisi samo o poljoprivredi već i o ulaganju u komunalnu infrastrukturu, što je opet u nadležnosti lokalnih samouprava.

Što će poljoprivrednicima biti potrebno od dokumentacije? Hoće li morati pisati biznis plan?

Biznis plan neće biti potreban. Bit će potreban prijavni obrazac, životopis, poljoprivredni potencijal podnositelja prijave, popunjen upitnik o aktivnostima u hrvatskoj

zajednici i još četiri izjave: o nedvostrukom financiranju, točnosti podataka, o suglasnosti za obradu podataka o ličnosti i izjava da podnositelj i dobavljač ne predstavljaju povezane osobe. Uz to, potreban je dokaz o registraciji poljoprivrednog gospodarstva, preslika ili očitana osobna iskaznica, dokaz o pripadnosti hrvatskom narodu i dokaz o plaćenim porezima.

Tko čini povjerenstvo koje će razmatrati pristigle prijave i odlučivati?

Povjerenstvo ima pet članova. Tri člana su iz Hrvatske. To su predstavnik Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i ribarstva, Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske i Veleposlanstva Republike Hrvatske u Beogradu, jedan član iz HNV-a i jedan iz Fondacije *Cro-Fond*. Gledat će se broj članova gospodarstva, prebivalište podnositelja prijave, stupanj obrazovanja u poljoprivredi, postotak uposlenosti u poljoprivredi, dob podnositelja prijave, sudjelovanje u izborima za HNV 2018. i 2022. godine, aktivnost u hrvatskoj zajednici i je li na drugim natječajima podnositelj prijave odustao od investicije nakon isteka žalbenog roka ili potpisanog ugovora. U slučaju da više podnositelja prijave imaju isti broj bodova prednost će imati mlađi poljoprivrednik, a u slučaju da je s iste adrese stiglo više prijava prihvaća se jedna prijava s te adrese koja ima najviše bodova.

Rekli ste da će prebivalište podnositelja prijave biti jedan od kriterija. Osim »selo-grad«, hoće li se praviti razlika između recimo Srijema, Bačke, Podunavlja?

Neće biti jedinstvena lista, već četiri. Jedna lista bit će Bačka, druga Podunavlje, treća Srijem i četvrta Banat i Beograd. Tako ćemo osigurati da sva područja budu jednako zastupljena.

Jedan od kriterija bit će i sudjelovanje na izborima za HNV. U kom smislu?

Samo da je sudjelovao na izborima, da je dao svoj potpis. Nama je važno da su ljudi sudjelovali u izborima za svoju krovnu instituciju.

U upitniku o aktivnostima u hrvatskoj zajednici morat će se odgovoriti na nekoliko pitanja. Koja?

Ocjenjivat će se pohađanje nastave na hrvatskom jeziku ili izbornog predmeta hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture za podnositelja ili članova njegove obitelji, sudjelovanje u radu udruga i institucija, posjedo-

Krajem prošle godine s detaljima natječaja upoznati su poljoprivrednici u Maloj Bosni, Tavankutu, Đurđinu, Žedniku, na Verušiću, a 3. siječnja u Beregu, Monoštoru i Somboru. Nakon toga slijedi susret s poljoprivrednicima iz Srijema.

vanje dokumenata na hrvatskom jeziku, ako je to moguće u lokalnoj samoupravi gdje žive. Pitanje će biti i prate li medije na hrvatskom jeziku, sada samo u formi njihovog odgovora, a razmišljamo da na narednim natječajima budu potrebni konkretni dokazi kao što je preplata na *Hrvatsku riječ*, jer smatramo da se mediji na hrvatskom jeziku ne prate dovoljno. Prvenstveno, cilj nam je ljude motivirati da koriste prava koja imaju. Jedno od pitanja bit će i aktivnost u crkvi. Očekujemo da će tu biti određenih primjedbi, ali još jednom ću ponoviti: jeste to natječaj za poljoprivredu, ali za hrvatsku zajednicu.

Kada se objavi konačna odluka i potpišu ugovori, kako će se isplaćivati sredstva?

Ako su dostavili račun, dakle ako su već platili dobavljaču odobrena sredstva, bit će isplaćena na njihov račun u roku od sedam dana. Ako su dostavili predračun, morat će platiti dobavljaču iz svojih sredstava, dostaviti račun i nakon toga bit će im u roku od sedam dana isplaćena sredstva.

Po ovom natječaju bit će raspodijeljeno 500.000 eura. Hoće li ovaj program biti nastavljen i hoće li sredstva biti povećana?

Imamo saznanja da će u proračunu za 2026. godinu biti izdvojeno milijun eura. Čim se završi ovaj natječaj, kada se završi njegova provedba, moći će se odmah krenuti u novi natječaj. Već možemo reći da će na raspolaganju za 2025. i 2026. godinu biti 1,5 milijuna eura. Ako bude sve kako treba, a mi ćemo dati sve od sebe da bude, možemo se nadati da će sredstva biti i dalje povećavana. Očekujemo da će natječaj biti završen do svibnja. Procjena je da će biti oko 300 prijava. Molim naše poljoprivrednike da iskoriste ovu priliku i prijave se na natječaj. Ako pokažemo da ima interesa naših poljoprivrednika, kao što sam rekao, možemo očekivati veća sredstva.

Z. V.

Neutemeljeno smanjenje otkupne cijene mlijeka

Ministarstvo poljoprivrede Srbije priopćilo je da neće ignorirati, niti ostaviti bez institucionalnog odgovora bilo kakvo nekorektno ponašanje pojedinih otkuplivača mlijeka, a posebno manjih, prema domaćim proizvođačima.

»Svako jednostrano i neutemeljeno umanjeње otkupne cijene, kao i pritisci na poljoprivrednike koji nisu zasnovani na realnim tržišnim okolnostima, predstavljaju praksu suprotnu principima fer i transparentnog tržišta i zahtijevaju institucionalnu provjeru«, upozorilo je Ministarstvo u priopćenju.

Podaci s europskog tržišta, kako piše, nedvosmisleno pokazuju da u zemljama Europske unije nije došlo do pada otkupnih cijena sirovog mlijeka već su se tamo »korekcije cijena odnosile isključivo na mlijeko više klase, odnosno na mlijeko koje se na tržištu tretira kao proizvod s dodanom kvalitetom«.

»U tom kontekstu, ne postoji objektivno tržišno opravdanje da se u Srbiji provode prakse koje dovode do smanjenja otkupnih cijena na štetu poljoprivrednih proizvođača«, piše u priopćenju.

Ministarstvo je navelo da će pojačati kontrole i praćenja stanja na tržištu mlijeka, uključujući analizu ugovora, način formiranja cijena, kao i ukupnih tokova u otkupu i preradi.

»Cilj ovih mjera nije represija, već uspostavljanje fer, transparentnih i održivih odnosa u čitavom lancu proizvodnje mlijeka«, ukazuje se u priopćenju.

Ministarstvo je pozvalo sve na tržištu da pokažu odgovornost i uzdrže se od »bilo kakvih pokušaja zlouporabe poljoprivrednika i aktualne situacije u političke ili druge neekonomske svrhe«, ističući da poljoprivredni proizvođači »ne smiju biti taoci interesa pojedinaca, niti sredstvo za pritisak ili destabilizaciju tržišta«.

U priopćenju se upozorava da će »svaki oblik nekorektnog i neodgovornog ponašanja biti blagovremeno razmotren i, ukoliko se utvrdi suprotnost propisima, biti predmet postupanja nadležnih tijela u skladu sa zakonom«.

(Beta)

Pojačana kontrola veterinarske inspekcije

Veterinarska inspekcija započela je provedbu pojačanog nadzora u svim objektima koji se bave proizvodnjom, preradom, skladištenjem i prometom mesa i proizvoda od mesa, mlijeka i prerađevina ribe, jaja, kao i mješovitih prehrambenih proizvoda.

Kako je priopćilo Ministarstvo poljoprivrede, poseban akcent inspekcijaskog nadzora stavlja se na provjeru sigurnosti i kvalitete hrane, sirovina i gotovih proizvoda, provjeru ispravnosti deklaracija, rokova trajanja, kao i na

provjeru uvjeta čuvanja, skladištenja i izlaganja hrane u maloprodajnim objektima.

Istaknuto je da je cilj kontrola zaštita zdravlja potrošača i sprječavanje stavljanja u promet zdravstveno neispravne hrane ili hrane koja bi svojim deklariranjem ili načinom izlaganja mogla dovesti potrošače u zabludu u pogledu podrijetla, sastava i osobina proizvoda.

(Beta)

Erasmus+ mobilnost u Tavankutu

Učionica aktivnog građanstva

Erasmus+ mobilnost, održana nedavno u Tavankutu, okupila je polaznike iz Slovenije i domaće sudionike, s ciljem istraživanja građanskih prava, aktivnog sudjelovanja i kulturne raznolikosti u multietničkom prostoru Vojvodine. Program, koji su zajednički organizirali Zavod Burja i lokalni HKPD *Matija Gubec*, te-

meljio se na povezivanju lokalne baštine, društvenih procesa i suvremenih pristupa obrazovanju za demokratsko građanstvo. Tavankut, sa svojim salašima, živom manjinskom kulturnom scenom i tradicijom izrade umjetnina od slame, pokazao se izvrsnim prostorom za učenje kroz iskustvo, ističu u *Gupcu*.

Prvoga dana polaznici su se upoznali s ciljevima i metodama rada te s lokalnim kontekstom u kojem se isprepliću različiti identiteti i tradicije. Otvorena atmosfera omogućila je izgradnju povjerenja i osjećaja pripadnosti – ključnih elemenata za raspravu o aktivnom građanstvu, dijalogu i društvenoj odgovornosti.

Program je uključivao analizu građanskih prava u praksi. Kroz radionice i razgovore sudionici su istraživali političke, socijalne i gospodarske aspekte života u Vojvodini. Terenski obilazak Subotice – Gradskog muzeja, Gradske kuće u secesijskom stilu i Sinagoge – dodatno je osvijetlio ulogu civilnog društva i manjinskih udruga u izgradnji uključive zajednice.

Drugi dan bio je posvećen tavankutskoj kulturnoj baštini. Posjeti Etno salašu *Bala-*

žević, Orluškovom salašu i etno selu Tavankut prikazali su kako se kroz obnovu starih gospodarstava, kulturni turizam i volontiranje čuva lokalni identitet. Naglasak je bio na održivim praksama, permakulturi i uključenosti stanovništva u očuvanje vojvođanskih hrvatskih – bunjevačkih tradicija.

Završni dan bio je posvećen jedinstvenoj tavankutskoj umjetnosti stvaranja predmeta od slame. Kroz praktičnu radionicu polaznici su upoznali tehnike koje se u ovom kraju prenose generacijama, te osjetili spoj kreativnosti, ekologije i nematerijalne baštine. Razgovori s lokalnim majstorima otvorili su pitanja o ulozi tradicijskih vještina u suvremenom, održivom načinu života.

U završnom dijelu sudionici su reflektirali stečena iskustva, razvijene kompetencije i mogućnosti buduće suradnje. Istaknuli su važnost interkulturalnog dijaloga, političke i socijalne pismenosti te bolje razumijevanje demokratskih procesa.

Mobilnost u Tavankutu pokazala je kako obrazovanje odraslih može biti duboko ukorijenjeno u lokalni kontekst, a istodobno snažno povezano s europskim vrijednostima. Polaznici su razvili građanske, društvene, kulturne, zelene i refleksivne kompetencije, upoznali bogatu tavankutsku tradiciju i ojačali svijest o vlastitoj ulozi u zajednici. Susret dviju organizacija i dviju kultura otvorio je prostor za nova prijateljstva, inspiraciju i nastavak suradnje u duhu solidarnosti i aktivnog građanstva.

Dr. sc. Josip Begovac, infektolog

Od Sombora do vodećeg hrvatskog stručnjaka za HIV

»Za vrijeme specijalizacije pojavio se HIV/AIDS. Sjećam se vremena kada još nismo znali uzročnika AIDS-a. Bilo je to nešto novo, izazov za liječnike i znanstvenike, i u tome sam se i ja pronašao. Valjda je jedan od razloga bio i taj što se nisam bojao«, kaže dr. Begovac

Prof. dr. sc. **Josip Begovac** jedan je od vodećih stručnjaka u regiji na području HIV/AIDS-a. Bio je redoviti profesor na Katedri za infektologiju Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, specijalist infektolog u Klinici za infektivne bolesti *Dr. Fran Mihaljević* u Zagrebu i predstojnik te klinike, voditelj Referentnog centra za dijagnostiku i liječenje zaraze HIV-om Ministarstva zdravlja Republike Hrvatske. Njegovo ime je na dva posto svjetski najcitiranijih znanstvenika. Sada je u mirovini, ali i dalje aktivan u svojoj struci i znanosti.

sam obišao cijelu Vojvodinu. Čak sam stigao do omladinskog prvaka Vojvodine«, prisjeća se dr. sc. Begovac svojih somborskih dana.

Uz to što je na izbor studija utjecalo to što su mu roditelji bili liječnici, Begovac kaže da je prevagnula i njegova znatiželja, želja da pomaže ljudima, objašnjavanja kako tijelo funkcionira.

»Zašto Zagreb? Pa, moji roditelji su studirali u Zagrebu i u ono vrijeme nije bilo neuobičajeno da Hrvati odlaze na studij u Zagreb. Braća su mi već bila tamo. Nakon

studija ostao sam u Zagrebu, kao mlad oženio sam se Zagrepčankom i nisam imao izbora«, kaže, uz smijeh, naš sugovornik.

Izazov za liječnike i znanstvenike

Prva ordinacija dr. Begovcu nije bila u nekoj zagrebačkoj ambulanti već u Garešnici, malom mjestu kraj Zagreba. Kako kaže, za mladog liječnika to je jedno korisno iskustvo. Kada je trebalo odabrati specijalizaciju, jedna od opcija bila je infektologija, gdje je i primljen.

»Dobro sam govorio engleski i to mi je olakšalo korištenje udžbenika, časopisa; uvijek sam želio znati i više nego što je trebalo znati da bi se korektno obavio posao. Infektologija je, što se tiče znanja, dosta zahtjevna, jer ima puno činjenica koje trebate znati. S druge strane je izazovna, jer uvijek se događaju nove stvari, novi uzročnici koji se pojavljuju. Za vrijeme specijalizacije pojavio se HIV/AIDS. Sjećam se vremena kada još nismo znali uzročnika AIDS-a. Bilo je to nešto novo, izazov za liječnike i znanstvenike, i u tome sam se i ja pronašao. Valjda je jedan od razloga bio i taj što se

Rođen je u obitelji somborskih liječnika **Marka i Elizabete**, pa je, iako su njegova dva brata odabrali sasvim druga zanimanja, medicina za njega i najmlađeg brata, bila logičan izbor. Đak je somborske gimnazije, ali je četvrtu godinu završio u Americi, gdje je 1972. godine otišao na učeničku razmjenu. I bio je to zapravo njegov trajni odlazak iz rodnog grada.

»Sve mi se tada činilo sporo u odnosu na kasniji život. Za sve je bilo vremena. I naravno, pamtim to vrijeme i po šahu. Igrao sam za Somborski šahovski klub. S klubom

nisam bojao. Ljudi se često boje nepoznatih stvari, pa i liječnici«, uvodi nas dr. Begovac u ono što će obilježiti njegovu karijeru – rad na području HIV/AIDS-a. Ističe još jednu važnu stvar, a to je vjerovanje u znanost, spoznaje koje su o ovoj bolesti na početku bile oskudne.

»Putovi prijenosa relativno su brzo bili dobro utvrđeni i ja sam vjerovao u te dokaze koje smo imali«, kaže naš sugovornik i tako polako razgovor uvodi u područje kojem je posvetio desetljeća svog rada.

U samim počecima bolest je bila veliki izazov, jer se radilo o virusu koji slabi imunost, a kada oslabi imunitet, olakšava se pojava različitih bolesti.

»Tako da ste u jednoj bolesti imali kompletnu, ne samo infektologiju, već i medicinu, jer su se i tumori javljali kod tih pacijenata. Bio je to za mene izazov, jer je i u samoj Klinici u početku stav prema oboljelima bio s distancom, bila je tendencija neke vrste izolacije, bilo je i straha, prekomjernog korištenja zaštitnih sredstava. Ja sam želio sve to promijeniti i ljudima olakšati život. Bio je na početku i pomalo nihilistički stav i mojih kolega, liječnika koji su kazali 'pa, što ćemo ih sada liječiti, samo ćemo im malo produjiti život'. Mislim da je svakom čovjeku važno produjiti život i liječnici su dužni to napraviti. Tako da sam se upuštao i u liječenje, koja možda nisam trebao, kao što je liječenje malignih bolesti, kada vidite da osobe s HIV-om nisu prihvaćene od drugih liječnika. No, to su bila vremena prije 30-40 godina i od tada se puno toga promijenilo iako je stigme prema tim ljudima i dalje previše. Čak i ankete koje su rađene na razini Europske unije to pokazuju«, kaže dr. Begovac i dodaje da je želio više baviti se strukom nego znanošću, ali je već na početku bavljenja HIV-om počeo pisati znanstvene radove, priručnike za zdravstvene djelatnike o HIV-u, o mjerama zaštite i etičkim aspektima, za same osobe koje žive s HIV-om.

»Da tako kažem kvalitetniji zdravstveni radovi, što se tiče infekcije, došli su kasnije. Na početku bio je mali broj osoba koje su živjele s HIV-om. Niste vi mogli raditi neku veliku znanost na 10 ili 20 pacijenata. Kasnije se, na žalost, povećao broj oboljelih i mogli smo se početi ozbiljnije baviti HIV-om«, kaže vodeći hrvatski stručnjak za HIV.

Kako kaže, na početku je od prve ozbiljnije bolesti, takozvane AIDS definirajuće bolesti, pa do smrti u prosjeku prošla jedna do dvije godine.

»No, HIV infekcija danas više nije zaraza od koje se umire, može se normalno živjeti. Lijekovi koje danas koristimo nemaju nekih značajnijih nuspojava, a moćni su, suzbijaju virus. Mi

kažemo da osobe postižu takozvanu nemjerljivu razinu virusa u krvi i žive normalno. Znao sam studentima govoriti da ako bi čovjek mogao birati između različitih bolesti koje bi mogao dobiti, danas je bolje imati HIV nego šećernu bolest. Ako imate HIV, morate uzeti jednu tabletu jednom dnevno i ako brinete o sebi, doživjet ćete duboku starost. Kod HIV-a učinak lijekova je predvidiv«, kaže dr. Begovac i naglašava da se danas redovitim uzimanjem terapije postiže nezaraznost.

Nemjerljiva količina virusa u krvi znači istovremeno i nezaraznost.

»Kada bi u Hrvatskoj ili Srbiji otkrili svakoga tko ima HIV i kada bi se te osobe liječile, suzbilo bi se širenje bolesti. Djelomice se to u Hrvatskoj i postiglo, broj novoo-boljelih je u padu. Od 2015. godine broj novih infekcija je u padu za 50 posto«, kaže dr. Begovac.

I dalje s pacijentima

Nova istraživanja zasnivaju se na genetski promijenjenim stanicama koje mogu dovesti do izlječenja. Pet-šest takvih je slučajeva, ali, kako kaže sugovornik *Hrvatske riječi*, to su isključivo osobe koje su imale neke ozbiljne maligne bolesti i kojima je urađena transplantacija krvotvornih stanica, koje su imale izmijenjen gen za receptor koji omogućuje ulazak virusa u stanicu.

»To je nemoguće šire primijeniti. Postupci transplantacije krvotvornih stanica opterećeni su nizom komplikacija i prvo se mora uništiti kompletni imunološki sustav i tek onda nadati da će se nove stanice primiti. Tako da to sigurno nije metoda koja će dovesti do izlječenja. Danas se razmišlja o drugim genskim terapijama, ali trebamo

ma virusnim bolestima, ali uz rizik da previše zađemo u stručne teme i termine, pa razgovor vraćamo na današnji angažman dr. Begovca, budući da je u mirovini, ali onaj aktivnoj.

»Radim četiri sata, tako da sam svakoga dana s pacijentima. Uključen sam u niz međunarodnih projekata. To su istraživanja kroz koja jednu određenu skupinu pacijenata pratite određeno vrijeme, što je dio velikih međunarodnih istraživanja. Prate se različiti ishodi. Recimo, danas znamo da osobe s HIV-om imaju dva puta veću šansu dobiti infarkt miokarda. Ne uspijevamo iskorijeniti virus, ostaje upala u tijelu, koja je prisutna na molekularnom nivou, a ona se povezuje s aterosklerozom i pojedinim tumorima, tako znamo da se i neki tumori češće pojavljuju kod osoba s HIV-om. Ta opservacijska istraživanja mogu preciznije definirati pojavu kroničnih bolesti i tumora kod osoba s HIV-om. Također pratimo i mogu li neki od lijekova utjecati na komplikacije, mogu li se povezati s tumorima, infarktom miokarda ili nekim drugim stanjem. Za jedan lijek sada smo prilično sigurni da povećava kardiovaskularni rizik i kada se to otkrilo, taj lijek se prestao propisivati«, kaže dr. Begovac.

O njegovoj stručnosti i znanstvenom radu govori i činjenica da je već nekoliko godina na Stanfordovoj listi na kojoj se nalazi samo dva posto najcitanijih svjetskih znanstvenika. Na forumima pacijenti hvale stručnost i pristup dr. Begovca. On na to odgovara da je biti dobar liječnik – jednostavno morate imati empatiju i znanje.

»I makar je ta formula prilično jednostavna, kako vidimo u praksi, za mnoge liječnike ona je dosta teška. Nije moja uloga da pacijentima namećem neke stavove, preodgajam ih, već da ih prihvatim onakvima kakvi jesu i da im pomognem u

situaciji u kojoj se nalaze. Usprkos napretku medicine, mislim da je još uvijek razgovor jako važan. Morate se udubiti u situaciju u kojoj se osoba nalazi i razumjeti tu situaciju«, objašnjava dr. Begovac svoj recept za pristup pacijentima.

Priču smo počeli iz Sombora, pa je tako i završavamo. U rodnom gradu dr. Begovac nije često.

»Lijepo je doći. Eto prošla je i 50-godišnjica mature. Unucima se dopao Sombor, vozili su se fijakerom, prošetali se somborskim parkom. I ona druga strana života – odlazak na groblje«, kaže dr. Begovac.

Z. V.

»Lijepo je doći. Eto prošla je i 50-godišnjica mature. Unucima se dopao Sombor, vozili su se fijakerom, prošetali se somborskim parkom. I ona druga strana života – odlazak na groblje«, kaže dr. Begovac.

vidjeti hoće li one dati neki rezultat. S obzirom na to da se virus ugrađuje u jezgru, u genom limfocita, trebalo bi imati molekularne škare koje će pronaći te stanice u tijelu, u svakom tkivu i onda izrezati virusne gene. Tehnologiju za tako što nemamo. Druga ideja je postići imunost različitim postupcima tako da čovjek ima stanice i protutijela koja drže virus pod kontrolom, a bez davanja lijekova. Nažalost, ti postupci su još u razvijanju. Nama ni danas nije posve jasno kako se razvija imunost kod HIV-a. Prirodna bolest ne uzrokuje imunost već smrt«, kaže dr. Begovac.

On isto tako podsjeća da ima i drugih virusa, kao što je herpes virus, koji se ne eliminiraju iz našeg tijela. I mogli bismo još nastaviti priču o HIV-u, covidu i drugi-

Lista dobrih učenika

Vidjeli smo u prošlom broju *Hrvatske riječi* – i to samo neke – razloge zbog kojih lokalna samouprava na kraju godine ne može dobiti nikakvu drugu ocjenu do li jedinicu, a zbog prostora nije ostalo mjesta i da navedemo primjer kako se ona, po univerzalnom obrascu svih loših učenika, potrudila da na koncu ipak učini nešto dobro, odnosno što bi nastavnici starog kova rekli »gojila prase uoči Božića«. Odgovor je, naravno, jednostavan: lokalna samouprava ni za kraj sada već prošle godine nije organizirala doček Nove na Trgu slobode i Republike već je ta »namjenska sredstva« odlučila preusmjeriti u pametnije i humanitarnije svrhe. Potez vrijedan pohvale, ali nedovoljan za sva nepočinstva koja je tijekom godine priredila svojim sugrađanima.

S druge strane, dobri učenici kraj godine iskoriste za pravljenje »liste želja«, odnosno prioriteta kojima će se posvetiti naredne. Što se dobrih učenika Srbije tiče, pa tako i našega grada, cilj za 2026. samo je jedan: ispunjavanje uvjeta koji nisu ostvareni u 2025. Stoga su dobri učenici, u našem slučaju studenti, u nedjelju, 28. prosinca, organizirali akciju pod nazivom *Raspiši pobjedu*, a sudionici su bili svi građani koji ih u njihovim zahtjevima podržavaju. U vremenu od 10 do 18 sati bilo je dovoljno doći na Trg slobode, ostaviti osnovne podatke i svojim potpisom posvjedočiti na kojoj si (i čijoj) u ovome trenutku strani. Ako je suditi po viđenom – i bez podataka o broju prikupljenih potpisa (tekst je pisan u ponedjeljak ujutro) – akcija je i te kako uspjela, jer je veliki broj Subotičana u studentima prepoznala ne samo dobre učenike nego i dobre ljude za koje vjeruju da će u skoroj budućnosti zamijeniti dosadašnje: namргоđene, bijesne i izandane.

Šest osnovnih studentskih zahtjeva prihvatili su građani koji ih podržavaju: objava cjelokupne dokumentacije koja se tiče rekonstrukcije željezničkog kolodvora u Novom Sadu; potvrda nadležnih tijela o identitetu svih osoba koje su napadale studente i profesore, kao i pokretanje kaznenih prijava protiv njih i njihovo razrješavanje s funkcija ako su ih obavljali; odbacivanje kaznenih prijava protiv uhićenih i privedenih studenata na prosvjedima; povećanje proračuna za visoko obrazovanje za 20 posto; provedba detaljne istrage nadležnih tijela radi utvrđivanja svih okolnosti i odgovornosti u vezi s pojavom koja je u Beogradu izazvala strah i paniku u 19 sati i 11 minuta 15. ožujka prošle godine i nadzori beogradskog Urgentnog centra i kaznena odgovornost zbog ugrožavanja zdravlja pacijenata i kršenja prava na privatnost.

Navedenim zahtjevima – koje je vlast proizvodnjom drugih problema na svaki način htjela izmjestiti iz fokusa – svaki bi građanin mogao navesti još i na desetke

drugih, ali suština nije u tekstu letka kojega su u nedjelju potpisali. Suština je, naime, u samom njihovom potpisu jer je akcija *Raspiši pobjedu* – iako to studenti nigdje nisu spomenuli – u predreferendumske forme za cilj imala provjeru vlastitog stanja stvari, odnosno s kakvim »resursima« trenutno raspolažu. Istina, nešto slično imali su priliku provjeriti i na nekoliko lokalnih izbora prošle godine (Kosjerić, Mionica, Zaječar...), s tim da je akter u tome bila i vlast. Na temelju tada viđenoga nije teško bilo zamisliti kako će izgledati izbori koji ove ili najkasnije sljedeće godine budu raspisani: naličit će svemu, samo ne »prazniku demokracije«. U nedjelju su studenti, ma kakvi rezultati bili, dobili kakvu-takvu realnu sliku o svojoj snazi jer se sve odvijalo u njihovoj režiji, znači dobrovoljno, bez ikakvih pritisaka, ucjena i podmićivanja.

Akcija *Raspiši pobjedu* ujedno je značila i prekretnicu u odnosu na dosadašnje vidove borbe za ostvarivanje tra-

ženih prava i otpora aktualnoj vlasti jer su sami potpisali građana kapital na koji mogu računati u razdoblju koje je pred nama. Ujedno, ako je i malo pametna, i oporba je – ukoliko do sada nije – iz toga mogla naučiti ponešto: da se skloni i zbije. Skloniti se treba pred snagom kojoj su građani nebrojeno puta do sada pokazali da joj vjeruju, a zbiti se taman toliko da joj svojim međusobnim ideološkim i personalnim netrpeljivostima ne smetaš u obavljanju najvažnijeg posla: uklanjanju onih koji nas lopovlukom, korupcijom, podjelama, mržnjom i strahom uništavaju već više od tri desetljeća. Mladi su, iako nisu bili ni rođeni u to vrijeme, to nepogrešivo prepoznali i dosta im je toga. Pokazalo se, na sreću, da im ne manjka podrške ni starijih koji na šajkaču, fes ili šešir ne gledaju kao na simbole razdvajanja nego upravo suprotno: kao na najobičnija pokrivala za glavu.

Z. R.

Obnovljena župna kuća u Srijemskim Karlovcima

Katolička baština u gradskoj jezgri

Pokrajinski zavod za zaštitu spomenika kulture, nadležna konzervatorska služba, radove na adaptaciji unutarnjeg dijela ove kuće naručila je i oni su započeti 2024. godine. Izvedeni su u tri faze na cjelokupnoj strukturi objekta, uz konstrukciju novih elektroničkih, strojarskih i vodovodnih instalacija

Radovi na uređenju unutarnjega dijela župne kuće Presvetog Trojstva u Srijemskim Karlovcima (Trg Branka Radičevića 4) završeni su i ona je, u prisustvu ravnatelja Pokrajinskog zavoda za zaštitu spomenika kulture Vladimira Kubeta predstavljena 18. prosinca srijemskom biskupu Fabijanu Svalini. Ova zgrada služi za stanovanje svećenika i potrebe funkcioniranja župe, svojim je sjevernim pročeljem naslonjena na crkvu Pre-

godine. Izvedeni su u tri faze na cjelokupnoj strukturi objekta, uz konstrukciju novih elektroničkih, strojarskih i vodovodnih instalacija. Tijekom prve etape, kada je zgrada statički osigurana čeličnim gredama, građevinski radnici su, skinuvši sloj od 30 do 40 cm ispod poda, naišli na rasute ljudske kosti. Tim arheologa na čelu s **Ivanom Pašić** obavio je iskopavanje i zaključio da je to bio sloj zemlje donijet s nekog drugog mjesta, skupa s ljudskim kostima, kako bi se oblikovala podloga za pod, što znači da nije riječ o nalazu grobova. Tamo gdje je bilo moguće, otvorene su arheološke sonde i došlo se do otkrića koja su potvrdila dosadašnja saznanja o tome da se na prostoru crkve i župne kuće nalazila u dalekoj prošlosti (XII. – XIII. stoljeće) benediktinska opatija, kao i da u gradskoj jezgri Srijemskih Karlovaca postoje tragovi života iz rimskog razdoblja. U obnovljenom enterijeru sačuvani su tragovi ranijeg korištenja ove kuće, od srednjovjekovnih kamenih elemenata s lokaliteta, do nedavnih izmjena u organizaciji osnove.

Kuća je u unutarnjem dijelu bila u vrlo lošem stanju, što očito dugo nije bio problem koji bi zahtijevao hitne mjere. Njezino stanje bilo je posljedica protoka vremena, razornog utjecaja vlage i narušene statike. Župna se kuća dugo nije koristila za stanovanje svećenika, budući da Karlovci u najnovijem perio-

du nisu imali rezidentnog župnika sve do 2022., kada su uvjeti ocijenjeni kao krajnje nepovoljni i opasni i kada je iskazana potreba detaljne obnove unutarnjeg dijela ove zaštićene kuće.

»Budući da sam u razgovorima sa srijemskim biskupom i tadašnjim župnikom **Matejem Perićem** saznao za stanje ovog važnog povijesnog i objekta za život zajednice, u razgovoru s tadašnjim predsjednikom Pokrajinske vlade **Igorom Mirovićem** ukazao sam na potrebu da se žurno odvoje sredstva za financiranje obnove unutarnje-

svetog Trojstva. Skupa s njome nalazi se unutar zaštićenog spomenika kulture, kulturnog dobra od iznimnog značaja za Republiku Srbiju, prostornoj kulturno-povijesnoj cjelini »Gradska jezgra Srijemskih Karlovaca«.

Posljedica protoka vremena

Pokrajinski zavod za zaštitu spomenika kulture, nadležna konzervatorska služba, radove na adaptaciji unutarnjeg dijela ove kuće naručila je i oni su započeti 2024.

ga dijela, budući da je vanjština već bila primjereno obnovljena. To je i učinjeno, te izražavam zadovoljstvo što je katolička, hrvatska i zajednica mjesta Srijemski Karlovci dobila ovako lijep i funkcionalan prostor«, kaže **Goran Kaurić**, koji je u to vrijeme bio na dužnosti zamjenika pokrajinskog tajnika za kulturu, javno informiranje i odnose s vjerskim zajednicama. Ipak, donedavni župnik Matej Perić dobio je novo pastoralno zaduženje tijekom najnovijih radova, te se župom nanovo upravlja iz Petrovaradina. Trenutačni župni upravitelj je **Stjepan Šumanovac**.

Pogled u povijest

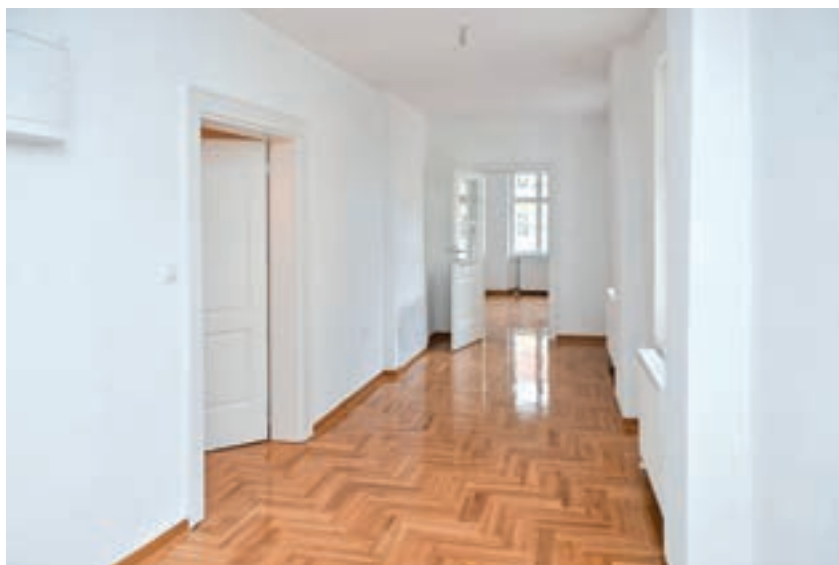
Ranije, 2021. godine, završena je obnova vanjskog dijela župnog doma. Projektom sanacije, restauracije i rekonstrukcije bili su obuhvaćeni radovi na svim izvanjskim dijelovima zgrade, sanacija zidane ograde i zamjena krovnog pokrivača, te djelomice krovne građe. Imajući u vidu da su na uličnom pročelju sačuvani originalni elementi i da prigodom detaljnog arhitektonsko-tehničkog snimanja objekta nisu uočene promjene originalnih elemenata (osim dva prozora), svi planirani radovi su poštivali zatečeni izgled i dimenzije te gabarite građevine, kako bi se očuvala arhitektonska kompozicija, njezini detalji, materijali i sklopovi. Zamijenjeni su ulični prozori,

zatvorena naknadno otvorena okna na zadnjem pročelju i uklonjen doksat na prvom katu. Otvoreni su originalni otvori na zadnjem pročelju koji su prepoznati kao naknadno zazidane površine. Krovni pokrivač je zamijenjen, a postavljen ravni biber crijep.

Prvi župni dom u Srijemskim Karlovcima sagrađen je sredinom XVIII. stoljeća pokraj istoimene crkve iz 1768. godine. Crkva, pak, ima bogatu i dugu graditeljsku povijest, budući da je na mjestu i sadrži pojedine elemente iz građevine benediktinske opatije. Skupa sa susjednom sabornom crkvom sv. Nikole čini ikonični simbol Karlovaca, jednog od vrlo rijetkih mjesta u Vojvodini u kome se građevine dvije kršćanske crkve nalaze na istom trgu, jedna kraj druge.

Radovi na obnovi financirani su iz Projekta Fonda za obnovu kulturno-povijesnog naslije-

đa i poticanja razvoja Srijemskih Karlovaca. Ugovorena vrijednost radova vanjskog dijela bila je nešto manja od 16 milijuna dinara, dok je za unutarnji dio, prema javno dostupnim izvorima iz perioda početka radova, utrošeno

18,3 milijuna dinara. Završenim radovima praktički cijeli objekat postaje prvi ovdašnji u vlasništvu Katoličke crkve čija je cjelovita obnova financirana državnim sredstvima Republike Srbije.

Marko Tucakov

Foto: Pokrajinski zavod za zaštitu spomenika kulture

Katarina Piuković, TV voditeljica

»Scena i televizija različite stvari, ali jednako drage«

Sve to volim i u svemu se pronalazim, no scena kao scena će zauvijek ostati moja ljubav, bilo da je u pitanju igranje, gluma ili vođenje raznih manifestacija, kaže Katarina Piuković

Osim zahvaljujući svojoj obitelji poznatoj u ovdašnjoj hrvatskoj zajednici po izuzetnom doprinosu i aktivnom angažmanu kada je u pitanju njegovanje i očuvanje kulturne baštine i običaja bunjevačkih Hrvata, **Katarinu Piuković** mnogi prepoznaju s »malih ekrana« te kao sudionicu odnosno voditeljicu programa na različitim događajima i manifestacijama. O tome, o počecima njenih javnih nastupa, današnjim angažmanima, planovima, razgovarali smo s njom za ovaj praznični broj našeg tjednika.

Ulogu voditeljice uvijek prihvaća

Po završetku osnovnoškolskog i srednjoškolskog obrazovanja na hrvatskom jeziku, Katarina Piuković je upisala Fakultet tehničkih nauka u Novom Sadu, gdje je prošle godine u rujnu diplomirala na smjeru inženjerski menadžment (menadžment rizika i upravljanje investicijama), nakon čega upisuje master, također inženjerski menadžment (marketing i multimediji) gdje joj je ostao još master rad.

No, prije priče o njezinim prošlim i današnjim angažmanima na polju medija i kulture, pitali smo je što za nju znače običaji i tradicija, budući da je odrasla u tom duhu.

»Jako mi puno znače. Ne mogu reći da je to nešto što je naučeno, to je nešto što smo živjeli uz *majku* i *didu*, naše roditelje, koji su svi bili a i danas su uključeni u to. Od svoje prve *Dužijance*, kada nisam imala ni godinu dana, bila sam obučena u nošnju i do danas nisam propustila nijednu ovu manifestaciju, gdje sam bila i mala i velika bandašica. U nošnju sam se oblačila kad god je bio u pitanju neki vjerski ili kulturni sadržaj, za programe u školi, na folkloru... Dakle, svugdje smo bili uključeni i nekako se podrazumijevalo da se sve prihvati, to je bilo prosto nešto prirodno. Mi zapravo živimo tu tradiciju i običaje. Inače, bunjevačka nošnja je moja najveća ljubav koju mi je usadila moja *majka Docca*. Nju su ona i dida **Grgo** godinama sakupljali, kupovali, puno je nošnje koju su naslijedili od svojih roditelja. S *majkom* sam odlazila u tu sobu, slagala nošnju u dolaf i nekako je to sve preneseno na nas i ostalo je do danas«, priča Katarina.

Unatrag četiri i pol godine Katarina je angažirana u redakciji na hrvatskom jeziku Radiotelevizije Vojvodine kao voditeljica dnevnika. Nakon audicije tog jednog petka, već u ponedjeljak je sjela u studio i u programu uživo gledateljima poželjela dobru večer.

»Bio je period korona virusa, studirala sam, ali nisam bila u Novom Sadu već kod kuće. Zazvonio je telefon i bila je to zamjenica glavne urednice redakcije na hrvatskom RTV-a **Gordana Jerković** koja me je pitala za angažman. Iskreno, bio mi je to mali šok jer nisam imala nikakvog iskustva što se televizije tiče. Otišla sam na audiciju, gdje sam snimila vremensku prognozu i sjela u studio da vidim kako se radi s teleprompterom (ekran s kojeg se čita tekst). To je bio petak i zvali su me da dođem već u ponedjeljak i počnem raditi. Danas sve to izgleda puno drugačije, u odnosu na početke sada s velikom lakoćom ulazim u studio, a počela sam malo raditi i na terenu za potrebe snimanja priloga gdje se po Petrovaradinu raspoređujemo s kolegom **Stipanom Jurićem**. Moram reći da je sve bilo lako jer je atmosfera u hrvatskoj redakciji takva da su svi prijateljski nastrojani, oko svega se lako dogovorimo, ali je sve na visoko profesionalnom nivou, čemu pridonosi prije svega urednica **Jelena Hajduković**. Kao netko tko nije završio žurnalistiku, ovdje mogu vidjeti što znači objektivno izvještavanje i naučiti jako puno stvari uz veliku podršku svih kolega«, ističe ona.

Katarina Piuković angažirana je i kao voditeljica raznih događaja, manifestacija ovdašnje hrvatske zajednice. Prvu takvu ulogu dobila je na *Etnokampu* Hrvatske čitaonice Subotica, a što se tiče manifestacija, u osmom je razredu vodila program *Narodna književnost u školi* u okviru *Dana Balinta Vujkova*.

»Vremenom su se sve više nadovezivala razna vođenja, a svakako bih izdvojila *Festival bunjevački pisama, Veliko prelo*, koje zaista s puno ljubavi radim, tu je i *HosanaFest*, radila sam i neke koncerte gdje bih izdvojila koncert Ansambala *Hajo*, gdje sam bila jako ponosna na sebe jer sam se plašila da će me u nekom trenutku preplaviti emocije, budući da smo familijarno svi jako emotivni, ali sam uspjela odvojiti privatno i profesionalno i odraditi sve

kako treba. Vođenje programa je nešto što ću uvijek prihvatiti, jer to jako volim. Puno je drugačije kada gledaš u prompter i radiš informativu u odnosu na to kada imaš ljude ispred sebe kojima se izravno obraćaš, to je neka druga energija. Dakle, scena i televizija su različite stvari, ali jednako mi drage«, kaže Katarina.

Folklor, recitiranje, gluma...

Katarina sa svojim javnim nastupima počinje u osnovnoj školi kada je bila članica dječjeg dramskog, te folklornog odjela HKC-a *Bunjevačko kolo*, recitatorica...

»Folklor sam upisala u sedmom razredu. Prije njega sam išla na razne aktivnosti na kojima se nisam dugo zadržavala, za razliku od folkloru gdje me je zadržala ljubav prema nošnji, ljubav prema sceni i naravno društvo koje je zapravo u svemu drugom falilo. Tu smo se svi poznavali, mogli smo biti 'ko kod kuće' u *Bunjevačkom kolu*, gdje sam bila do 2021. godine. Međutim, i dan danas kada treba uskačem za neke nastupe, jer se ti koraci nikada ne mogu zaboraviti. Što se tiče glume, bila sam članica dječje dramske sekcije *Kola*, koju je vodila **Nevena Mlinko**, koja me je inače spremala i za recitiranje i

koja je pridonijela dodatnom razvoju mojih talenata. Sve su to mali koraci u kojima sam tražila sebe, a uz druge ljude i podršku roditelja razvijala svoje talente kako bih danas radila i bavila se onim što zapravo volim.«

Kao glumica igrala je i u predstavi *Avaške godine* Književno-teatarskog kružoka HKC-a *Bunjevačko kolo* s kojim su, osim u Subotici, nastupili i u Osijeku.

»Kada me je Nevena zvala u KTK-a, to je opet bilo nešto novo za mene, ali kao i za sve, rekla sam – da, hoću, ne znam kako, ja sam u Novom Sadu, ali hoću. Pristala sam posebno kada mi je rekla da će se raditi predstava po tekstu **Milovana Mikovića** *Avaške godine*. Naime, ja sam se s njegovom poemom 'Saranio bi je ko caricu' prvi put susrela u osnovnoj školi, a kasnije tada mi je Nevena

predložila da s tom poemom sudjelujem na smotri recitatora. Tada sam prvi put govorila na ikavici, ta je pjesma zaista dugačka i ja je i dan danas znam napamet i mislim da je nikad neću zaboraviti. Također, kompliment koji ću zauvijek pamti bio je od člana žirija – glumca iz Narodnog kazališta, koji mi je rekao da nikad nije čuo da netko tako pravilno govori bunjevački i da se vidi da ga koristim kući. Što se tiče predstave, svijelo mi se što je u pitanju obrada odnosno da se nešto predstavi više figurativno, što je i inače način na koji Nevena radi i ja sam to zavoljela još prije. Ovom predstavom ponudili smo publici zaista nešto novo i mislim da ona zna prepoznati kada je nešto kvalitetno urađeno i odigrano«, kaže Katarina.

Osim na RTV-u, onedavno je angažirana kao voditeljica na TV *Matica*, gdje vodi podcast. Prihvatila je to, kako ističe, kao jedan novi izazov.

»Željela sam to pokušati, iako nikad nisam radila na televiziji sa sugovornicima. U prvim podcastima se možda malo to i vidi, ali mislim da sam se donekle snašla. Slušala sam i slušam što drugi kažu i otvorena sam za savjete starijih kolega koji se time bave.«

Na pitanje u kojoj se ulozi bolje osjeća – voditeljice ili glumice, odgovara:

»Sa svim tim sam se saživjela, sve to volim i u svemu se pronalazim, no scena kao scena će zauvijek ostati moja ljubav, bilo da je u pitanju igranje, gluma ili vođenje raznih manifestacija.«

A o planovima nakon završetka studija i o tome gdje vidi sebe u budućnosti, kaže:

»Zasigurno ću se vratiti u Suboticu, jer nigdje drugdje ne mogu zamisliti svoj život. Završila sam na fakultetu smjer upravljanje rizicima i investiranje, nakon toga se za master opredijelila za nešto drugo, a radim nešto treće, no ništa od toga nisam napustila. Kroz život idem njegujući

svoje talente, svakome ih je darovao Bog, ne treba ih držati za sebe, treba ih dijeliti s drugima i sigurno će biti prepoznato. Čovjek sam od organizacije i planiranja i prije nego što se dogodilo ovo na fakultetima imala sam plan kako ću i kad završiti master, kad ću se vratiti u Suboticu, ali ništa nije bilo tako kako sam planirala. Tako da sam prihvatila da ne znam gdje će me put odvesti, da stalno moramo nešto novo učiti, napredovati. Za sada sam tu gdje jesam, na televiziji, i dobro mi je tamo, a gdje ću biti kada se vratim u Suboticu, ne znam, otvorena sam za sve, kada god mi se pruži neka prilika ja je prihvatim i zahvaljujući tome puno toga sam naučila i danas sam tu gdje jesam.«

I. Petrekanić Sič

HKC *Bunjevačko kolo*

Veliko prelo 2026. u Subotici

HKC *Bunjevačko kolo* organizira *Veliko prelo 2026.* koje će biti održano u subotu, 31. siječnja 2026., u dvorani Tehničke škole *Ivan Sarić* u Subotici, s početkom u 20 sati. Doček gostiju je od 19 do 20 sati, kada počinje službeni dio programa.

Tijekom programa goste će zabavljati tamburaški ansambli *Hajo* i *Ruže*, a nastupit će i izvođački folklorni ansambl Centra. Biti će pročitana najljepša *preljska pisma*, a birat će se i najljepša prelja s pratiljama.

Cijena ulaznice je 3.800 dinara. U cijenu je uključena večera i piće. Svaka ulaznica sudjeluje u bogatoj tomboli.

Sve informacije u vezi s rezervacijom i kupovinom karata mogu se dobiti u uredu HKC-a *Bunjevačko kolo* u Subotici ili na telefon: 064/659-08-29 ili 024/555-589, radnim danima od 8 do 14 sati.

Hrvatski kulturni centar *Bunjevačko kolo* i Organizacijski odbor *Velikog prela* objavljuju

NATJEČAJ
za izbor **Najljepše prelje**
Velikog prela 2026. godine

Prijavu za natječaj moguće je predati putem e-mail adrese hkcbunjevackokolosubotica@yahoo.com, s naznakom za »Veliko prelo 2026. – natječaj za Prelju« ili putem Facebook stranice *HKC Bunjevačko kolo* (u Inbox). Uz prijavu potrebno je dostaviti: ime i prezime, mjesto stanovanja, godinu rođenja i kontakt telefon. Prelja za izbor na *Velikom prelu* mora biti obučena u bunjevačku narodnu nošnju; za sve zainteresirane možemo pomoći oko izbora nošnje. Natječaj je otvoren do 28. siječnja 2026. godine.

Hrvatski kulturni centar *Bunjevačko kolo* i Organizacijski odbor *Velikog prela* objavljuju

NATJEČAJ
za najbolju **Preljsku pismu Velikog prela 2026. godine**

Napisane preljske pisme potrebno je dostaviti na e-mail adresu: hkcbunjevackokolosubotica@yahoo.com ili poštom na adresu HKC-a *Bunjevačko kolo*, Ulica Preradovićeva br. 4, 24000 Subotica, s naznakom za »Veliko prelo 2026. – natječaj za Preljsku pismu«. Uz prijavu je potrebno napisati tko je autor pjesme i kontakt telefon, adresu i e-mail. Pjesma treba biti napisana na hrvatskom jeziku ili na ikavici s temom koja je prigodna uz prelo, zimu, blag dane, bunjevačke običaje i tomu slično. Povjerenstvo za izbor *Preljske pisme* informaciju o tome tko su autori pjesama dobija tek nakon izbora pobjednika. Natječaj je otvoren do 24. siječnja 2026. godine.

Objavljena knjiga pjesama Katarine Čeliković

Miljokaz vlastitosti

Žensko pismo Hrvata u Srbiji dobilo je novi prinos u vidu zbirke poezije Katarine Čeliković *Miljokaz vlastitosti*. Ova zbirka, na 80 stranica, donosi liriku u trima cjelinama: *igra, vlastitosti i u meni – Duha dah*. Hrvatska čitaonica Subotica objavila je knjigu u prosincu 2025. godine.

Recenzent **Mirko Čurić**, među ostalim, o knjizi piše:

»Katarina Čeliković svojom se pjesničkom zbirkom, od samoga naslova do zadnje cjeline *u meni – Duha dah* upisuje u nekoliko važnih odvojaka hrvatske književnosti, ali poglavito: među pjesnike i pjesnikinje iskustava jezika, među pjesnikinje religiozne, odnosno kršćanske,

odnosno katoličke tematike..., ali se upisala u prihvaćenu i ustrajno njegovanu 'novovlastitost', koju je prihvatila odabirom života i rada u Bačkoj. /.../ Njeno pjesništvo sadrži neke važne odlike koje prepoznamo kod kanonskih pjesnika tog prostora: **Kopilovića, Sekelja, Žigmanova, Mikovića**... Svi su oni pjesnici jezika, riječi, a karakterizira ih svakako sažetost, jezgrovitost, gnomski izrazi, sklonost efektnoj igri riječima, neologizmima, ili korištenju lokalnih arhaizama. Osjeća se ta panonska melankolija zemlje, piska, voda i blata, ta pomalo fatalistička povezanost s prostorom, njegovom poviješću i tradicijom. Katarina Čeliković, u to nema sumnje, poznaje pjesnički zanat i važnost svake napisane riječi. Zato se njima koristi oprezno i šalje jasne pjesničke poruke. Poruke vlastitosti i poruke kako zlatni miljokaz nije nemoguće pronaći. Samo, kako ga sačuvati od ponovnog propadanja i zaborava?«.

Knjigu je uredio **Mirko Kopunović** a likovnu opremu, ilustracije i naslovnicu potpisuje **Darko Vuković**.

Knjiga je tiskana potporom Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske.

D. B. P.

KCV Miloš Crnjanski

Uručene godišnje nagrade

U Kulturnom centru Vojvodine *Miloš Crnjanski* u Novom Sadu dodijeljene su Godišnje nagrade koje ova ustanova dodjeljuje svake godine, u četiri kategorije. Nagrada *Iskre kulture* za suvremeno stvaralaštvo autoru do 35 godina života ove je godine dodijeljena kiparu **Dragutinu Rajkoviću**. »Medalja kulture za multikulturalnost i interkulturalnost« pripala je književniku i prevoditelju **Miroslavu Demaku**, dok je Nagrada »Medalja kulture za očuvanje kulturne baštine« uručena kulturnom djelatniku **Draganu Kojiću**. »Medalja kulture za životno djelo, za cjelokupno stvaralaštvo« jednoglasnom odlukom žirija ove je godine dodijeljena književniku **Blagoju Bakoviću**.

Podršku realizaciji ovog važnog događaja KCV-u *Miloš Crnjanski* kontinuirano pruža Pokrajinsko tajništvo za kulturu, javno informiranje i odnose s vjerskim zajednicama.

HKPD »Matija Gubec« organizira
XVII. »Gupčev bal«, koji će se održati
7. 2. 2026. godine u velikoj dvorani Doma
kulture u Donjem Tavankutu.
Goste očekujemo od 19.00 sati.

Za dobru zabavu pobrinut će se TS »Biseri« iz
Subotice te TS »Asta!« iz Požege.

Cijena ulaznice je 3200 dinara, u koju su
uračunati večera i neograničena konzumacija
pića.

Rezervacija ulaznica na broj
+381 64 2015274 (Kristina Tokodi Križan)

Božićni koncert HKPD-a *Jelačić* iz Petrovaradina

Bogata glazbena i koledarska baština

Tradicionalni Božićni koncert u organizaciji HKPD-a *Jelačić* iz Petrovaradina održan je 26. prosinca u crkvi Uzvišenja svetoga Križa u Petrovaradinu. Okupivši ljubitelje glazbe u blagdanskome ozračju, koncert je protekao u znaku radosti rođenja Isusova i bogate hrvatske glazbene i koledarske tradicije.

Kao i prethodnih godina, u središtu programa bile su običajne pjesme i koledarska baština karakteristična za ovaj kraj. Nastupio je Mješoviti pjevački zbor HKPD-a *Jelačić* pod ravnanjem **Vesne Kesić Krsmanović**, uz klavirsku pratnju **Jovane Varagić**. Publici se predstavio i tamburaški orkestar Društva, dok su program dodatno obogatile mlade gošće – pijanistice koje su izvele prigodne božićne skladbe.

Tamburaška glazba iz ljubavi

Drugu godinu zaredom na koncertu je nastupio i Tamburaški sastav HKPD-a *Jelačić*. Član sastava **Darko Ursić** kazao je kako su za ovu prigodu pripremili splet božićnih pjesama, a svoj nastup zaključili su skladbama *Zvončići* i *Radetzky marš*.

Tamburaški sastav broji 15 članova uz pet polaznika škole tambure.

»Dosta je teško jer su svi tamburaši amateri i sviraju iz ljubavi. Imamo i školu tambure, ali ostali tamburaši stalno uče, puno vježbaju i rade te imaju veliki elan i zalaganje. Probe imamo dva puta tjedno, a kada je u pitanju veći nastup, sastajemo se i češće. Kod svih postoji velika ljubav prema tamburi i tamburaškoj glazbi«, naglasio je Ursić.

Sumiranje i planovi

Predsjednik HKPD-a *Jelačić* **Mirko Turšić** istaknuo je kako Društvo i ove godine nastavlja njegovati običajne pjesme i koledarsku baštinu koja je duboko ukorijenjena u Petrovaradinu, s ciljem da svojoj vjernoj publici podari istinski božićni ugođaj. Osvrnuvši se na proteklu godinu, Turšić je naglasio kako su ostvareni brojni planovi i aktivnosti, ali i postavljeni temelji za intenzivan nastavak rada u nadolazećem razdoblju.

»Kada se tim uhadava i kada postoji jasna želja za napretkom, tada se ta želja pretvori u rezultate – često i veće nego što smo očekivali. Sve to dolazi isključivo

radom. Ne možemo očekivati više ako na tome ne radimo«, istaknuo je Turšić.

Dodao je kako je iznimno zadovoljan postignutim u 2025., a napravljen je i plan za 2026. godinu.

»Nećemo imati većih pauza u radu. Već 10. siječnja očekuje nas solistički koncert u Starčevu, zatim 11. siječnja božićni koncert u Surčinu, gdje gostujemo s tamburaškim orkestrom. Slijede *Karneval* i naša tradicionalna manifestacija *Vinkovo*, posvećena vinarima. Ove godine imamo i jedan veliki projekt za koji smo dobili potporu Ministarstva kulture Republike Srbije, kada ćemo obilježiti desetu obljetnicu našega gastrofestivala, koja će u svakom smislu biti nešto posebno. To su neki planovi koje ukratko sada mogu reći, a sigurno je da će se između toga dogoditi i nešto dodatno«, rekao je Turšić.

Jelačićev božićni koncert podržali su Grad Novi Sad i Središnji državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske.

Kristina Sakač

Božićni koncert zborova iz Srijemske biskupije

Narodi nam se

Božićni koncert zborova iz župa Srijemske biskupije održan je na blagdan Svete obitelji, 28. prosinca, u crkvi sv. Jurja, mučenika u Petrovaradinu.

Okupljene i združene zborove na početku koncerta pozdravio je generalni vikar Srijemske biskupije mons. **Josip Ivešić**.

Na koncertu je nastupilo sedam zborova, koji su među okupljene posjetitelje pronijeli duh Božića. Koncert je

vica **Kulačanin**. Slijedio je Mješoviti zbor župa Srijemski Karlovci i Petrovaradin 3 pod vodstvom dirigentice **Vlaste Malešević**, Mješoviti zbor sv. Cecilija župe sv. Dimitrija, đakona i mučenika iz Srijemske Mitrovice koji vodi s. **Marija Jelena Damjanović** i kao posljednji nastupio je Mješoviti zbor sv. Cecilija župe Uznesenja Blažene Djevice Marije iz Zemuna pod vodstvom **Nine Fuštar**.

Svaki zbor nastupio je s po tri božićne pjesme, a na kraju koncerta su svi izvođači zajedno izveli tradicionalnu božićnu pjesmu *Narodi nam se*.

otvorio združeni mješoviti zbor župa: sv. Josip iz Čerevića, sv. Barbare iz Beočina i zbor župe Našašća sv. Križa iz Srijemske Kamenice pod vodstvom vlč. **Luke Ivakovića**. Potom su nastupili Mješoviti zbor župe Uzvišenja sv. Križa iz Rume, pod dirigentskom palicom **Katarine Atanacković**, Mješoviti zbor župe Presvetog Trojstva iz Surčina pod vodstvom **Zoje Satmari**, Mješoviti zbor sv. Katarine iz Sota, čije su voditeljice **Tijana Franjo** i **Sla-**

Sve izvođače i okupljene posjetitelje pozdravio je biskup Srijemske biskupije **Fabijan Svalina** koji je ujedno i zahvalio na trudu i zajedništvu koje je bilo vidljivo na ovom koncertu.

Organizator koncerta je Srijemska biskupija, a koncert je pomogao i Središnji državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske.

H. R.

80 godina od osnutka subotičkog HNK-a

Idemo li večeras u kazalište?

Predstavljanjem knjige Milovana Mikovića »Idemo li večeras u kazalište?«, ulomcima iz predstava te arhivskim video zapisima večer je ukazala na povijest ali i sadašnjost kazališnog života ovdašnjih Hrvata

Nakon drugog svjetskog rata, 1945. godine, u Subotici se osniva Hrvatsko narodno kazalište. Iako već desetljećima ne postoji, značaj te ustanove živi u kulturnoj memoriji ovdašnjih Hrvata. Tako je u kontekstu ponovne uspostave Drame na hrvatskom jeziku

knjiga nam omogućuje da kazališni život Subotice promatramo u kontinuitetu i mijenama trajanja, kao razvojni put estetika, polemika, uspona i lomova, a ujedno i kao niz anegdota o događajima i ljudima. Po riječima Nevene Baštovanović, velika je vrijednost Mikovićeve istraživačkog rada, posebice s aspekta objedinjavanja građe vezane za subotičko kazalište, jer su tu sabrani sadržaji iz tiskovina, plakata, dnevnčkih zapisa redatelja i glumaca i pređašnje objavljenih istraživačkih radova. Baštovanović je, među ostalim, ocijenila i kako se u Mikovićevim tekstovima osjeća pozitivna misija kazališta »kao čuvara jezika i bića« gdje se identitet ne zatvara u folklornu vitrinu, niti geto »nego se artikulira kroz umjetničku praksu, javnu riječ i zajedničko iskustvo«.

»Ova je knjiga svojevrsna povijest grada Subotice a kazalište je prikazano kao najznačajnija kulturna infrastruktura jednog grada i njegova suživota, mjesto gdje se različitosti prevode u zajednički doživljaj«, rekla je Baštovanović.

Građenje perspektiva

U kontekstu knjige, o povijesti subotičkog HNK-a i njegovom značaju za kulturu ovdašnjih Hrvata govorio je filozof i književnik **Tomislav Žigmanov**. Vezano uz povijest kazališnog života, moglo se čuti i da je prva predstava na hrvatskom (dalmatinskom) jeziku u Subotici priređena još daleke 1747. u sklopu fra-

u subotičkom Narodnom kazalištu, tijekom 2025. godine obilježavana 80. obljetnica od osnutka HNK-a.

Nakon tematske izložbe »Hrvatsko narodno kazalište (1945. – 1951. – 1980.)«, prošloga tjedna, 23. prosinca, u subotičkom kazalištu *Dezső Kosztolányi* održan je program pod nazivom *Idemo li večeras u kazalište?*

Kronika kazališnog života

U prvom dijelu večeri predstavljena je knjiga *Idemo li večeras u kazalište?* **Milovana Mikovića**, koju je 2020. godine objavila Matica hrvatska Subotica, a koja, kako je ocijenjeno, predstavlja vrijedan prinos proučavanju kazališnih praksi u Subotici. O knjizi je govorila njezina recenzentica, teoretičarka dramskih umjetnosti i medija te autorica elaborata »(Ponovni) Osnutak Drame na hrvatskom jeziku u Narodnom kazalištu u Subotici« **Nevena Baštovanović**.

Idemo li večeras u kazalište? donosi tekstove (kolumne) koje je Miković objavljivao od 2016. do 2019. na stranicama tjednika *Hrvatska riječ*. Kako je naglašeno,

njevačke Gramatikalne škole. Osnovan nakon rata, subotički HNK se 1951. spaja sa subotičkim Magyar Színházom, kada nastaje subotičko Narodno pozorište – Népszínház, s dvjema dramama. Godine 1958. Hrvatska drama je preimenovana u Dramu na srpskohrvatskom jeziku, a određeni hrvatski sadržaji bili su prisutni do početka 80-ih godina.

»Slavna povijest koje se prisjećamo nije žal za onim što je bilo nego motiv za građenjem perspektiva i osvajanje prostora suvremenih kulturnih praksi. Kazališna praksa Hrvata u Subotici nije nikakav incident, naš zahtjev za obnovom Drame je legitimni i u povijesti ubaštinen čin kojime se hoće ta vrsta nepravedne isključenosti ponovno ostvariti«, kazao je Žigmanov.

Ulomci iz predstava i arhivski snimci

U scenskom segmentu programa prikazana je kombinacija profesionalnog i amaterskog teatra. Glumac **Vladimir Andrić** iz vinkovačkog Gradskog kazališta *Joza Ivakić* izveo je monolog Đuke Begovića iz istoimenog romana **Ivana Kozarca** dok je Književno-teatarski kružok HKC-a *Bunjevačko kolo* iz Subotice prikazao ulomak iz predstave *Avaške godine* (rađene po tekstu poeme Milovana Mikovića) kao i dio iz performansa *Voyage s Matošem*. Također, prikazani su i inserti iz dokumentarnog filma *Matija Poljaković* redatelja **Rajka Ljubića**, kadrovi iz poznate Poljakovićeve predstave *Ode Bolto na ogled*, kao i snimka subotičkog glumca i kazališnog redatelja

Josipa Bajića. Posljednje dvije spomenute snimke su iz arhiva TV Zagreb.

Filmska i kazališna redateljica dr. sc. **Branka Bešević Gajić** iz Beograda govorila je o suvremenoj ulozi kazališne umjetnosti.

»U vremenu u kojem se iskustva sve češće konzumiraju pojedinačno, kazalište ostaje rijedak prostor zajedničkog trajanja. Ne traži suglasnost, nego prisutnost. I upravo u toj skromnoj, ali zahtjevnoj gesti zajedništva, kazalište za mene ostaje najtočniji – i najtiši – jezik pripadanja«, navela je Bešević Gajić.

Programu u Subotici nazočio je i predsjednik Matice hrvatske dr. sc. **Damir Zorić**. U svojem obraćanju Zorić je kazao

kako je osnutak HNK-a u Subotici bio veliki događaj, a da je podsjećanje na to važno za očuvanje hrvatskog identiteta u ovim krajevima. Također, čestitao je subotičkom ogranku Matice hrvatske 30. obljetnicu postojanja.

»Hrvati u Srbiji imaju što pokazati, ne samo ovdje već i drugdje. Tradicije koje vi imate su posebne i lijepe, one su energija i snaga koja dobro dođe i trebamo ih svi zajedno sačuvati za buduća pokoljenja«, kazao je Zorić.

Program obilježavanja 80. obljetnice HNK-a u Subotici odvija se u organizaciji Matice hrvatske Subotica, uz potporu Pokrajinskog tajništva za kulturu, javno informiranje i odnose s vjerskim zajednicama, a bit će nastavljen i sljedeće, 2026. godine, tijekom koje će, kako je najavljeno, u Subotici gostovati Hrvatsko narodno kazalište iz Osijeka.

D. B. P.

Glazbeni intervju: Stroberiz

Mračno-slatki pop iz Subotice

»Različitost mi je uvijek bila najljepši dio glazbe – prostor u kojem ima mjesta za mnoge glasove, različite senzibilitete i osobne istine, pa tako i za mene«, kaže subotička kantautorica Ana Marija Tumbas koja nastupa pod imenom Stroberiz

Ana Marija Tumbas kantautorica je i glazbenica iz Subotice. Glazbeno se razvijala od malih nogu: najprije je pohađala sate klavira, a kasnije je prešla na gitaru – uz, naravno, pjevanje. Prve nastupe imala je još kao tinejdžerica u cover-bendovima. U svijetu autorske glazbe stasavala je kao članica triju žanrovski različitih bendova – *Sputnik*, *Zli jezici* te *Wooden Ambulance*, s kojim i danas svira (prateći vokali i gitara). S godinama se prirodno upušta i u samostalni autorski rad, najprije kao **Anne Marie**, koja prerasta u danas aktualnu **Stroberiz**.

Njezine pjesme – *Beskraj*, *100 stvari*, *Zajedno*, *Dvoje...* – možete poslušati na Bandcampu i YouTubeu, a povremeno i na TV kanalu RTS Muzika. Stvarajući u svojem kućnom studiju, samostalno ili s kolegama glazbenicima, svoje pjesme potpisuje i kao producentica.

Raznolikost izraza

Njezin glazbeni stil najbolje se može opisati kao »mračno-slatki« alternativni/indie pop.

»Ne postoji glazbeni pravac koji nisam slušala, ali sam se s vremenom najviše zadržala na indie sceni – i stranoj i regionalnoj. Posebno volim regionalnu glazbenu scenu, mnogo bendova iz Hrvatske, ali i u Srbiji danas ima sve više kvalitetnih bendova te kantautorica i kantautora. Ako se vratim unatrag i razmišljam o inspiracijama, nemam jedan jasan odgovor. Ljudi su me često uspoređivali s Mazzy Star, **Stevie Nicks** ili **Grace Slick**, ali je li to zbog boje glasa, emocije ili nečeg trećeg – zaista ne znam. Ono što znam jest da me najviše inspirira upravo raznolikost izraza i to koliko svatko nosi nešto svoje, autentično. Ta različitost mi je uvijek bila najljepši dio glazbe – prostor u kojem ima mjesta za mnoge glasove, različite senzibili-

tete i osobne istine, pa tako i za mene«, kaže Ana Marija na početku razgovora.

U pjesmama se bavi različitim temama, onime što joj u »danom trenutku dođe«: od naizgled banalnih ljubavnih pjesama do tema nasilja ili političkih situacija. U njenim numerama uočljiv je snažan ženski senzibilitet, otuda i njezina zastupljenost na kompilacijama *Femixeta*, kojima se promovira žensko autorsko stvaralaštvo.

»Sve što osjećam koristim kao materijal. Razumijem da su ljudi različiti i tu različitost prihvaćam i cijenim, ali se često zateknem u situacijama da ni najbližima ne mogu jasno izreći neke stvari. Osjećaji i stavovi su kompleksni, a kao društvo čini mi se da smo prilično ograničeni u slušanju i razumijevanju različitih perspektiva. Glazbu koristim kao prostor u kojem te teme lakše dolaze do ljudi – prijemčivije su, lakše se 'sažvaču' i otvore prostor za razumijevanje«, kaže ona.

Od Srbije do Palma de Mallorce

Osim u Srbiji, nastupala je i u Hrvatskoj, Sloveniji, BiH i Crnoj Gori, ali i u Berlinu te dalekoj Palmi de Mallorci.

»Imala sam razdoblje u kojem sam odlučila putovati i svirati kako bih se oslobodila nekih ustaljenih obrazaca, osobito tog napornog posla da sama sebi budem menadžerica. Imala sam sreću upoznati mnogo glazbenika iz cijelog svijeta koji su mi preporučili festivale i mjesta posvećena autorskom izrazu. Teško mi je izdvojiti 'najznačajnije' nastupe, jer su mi najvažnija bila sva iskustva i ljudi koje sam upoznala. Ako baš moram nešto izdvojiti, onda je to festival na Palmi de Mallorci. Samog se nastupa danas vjerojatno i najmanje sjećam, ali pamtim ljude, druženja, dane prije i poslije te tu izuzetno prihvaćajuću, njegujuću atmosferu.

Bila sam nervozna jer sam pjevala na srpskom jeziku u sredini u kojoj se govori španjolski i balearski, ali to nije bila nikakva prepreka da publika pažljivo sluša, poštuje izvođače i zanima se o čemu su pjesme. To mi je zaista lijepa uspomena«, kaže ona.

Vizualni identitet

Značajnu pozornost posvećuje i vizualnom identitetu svojega glazbenog projekta. Njezin spot za pjesmu *Dvoje* nagrađen je za najbolji crno-bijeli glazbeni video sezone na Europe Music Video Awards.

»Ta je nagrada, kao i mnoge lijepe stvari koje su mi se dogodile u glazbi, bila čista slučajnost. Nikada ništa ne planiram dugoročno – uhvatim se ideje i onda se nešto dogodi. Prijatelji su me nagovorili da prijavim spot i nisam imala nikakva očekivanja. Nakon toga su mi se javljali ljudi s ponudama da režiram spotove, ali se ja doista ne smatram redateljicom. Imala sam ideju u tom trenutku i dala sam sve od sebe da je realiziram, što ne bih mogla bez pomoći prijatelja. Mislim da su spotovi danas važni,

ali se često pitam gledaju li ih ljudi doista i ima li u ovom ubrzanom svijetu uopće vremena za njih. Ponekad mi se čini kao gubljenje vremena, ali kada imam jasnu ideju – želim je ostvariti. Najviše to radim zbog sebe, jer je to još jedan način izražavanja, uz glazbu i tekstove«, priča Ana Marija.

Glazba kao lijek

Glazba joj je, kako kaže, način da izrazi osjećaje koji se ne mogu pretočiti u svakodnevnu komunikaciju.

»Glazba mi je nekada značila život i smisao. Nisam mogla zamisliti svijet bez glazbe, niti sebe u tom svijetu – bilo kao slušateljicu ili kao autoricu. Danas, iz ove perspektive, glazba mi je lijek i način da izbacim emo-

cije koje ne mogu pretočiti u obične riječi i svakodnevnu komunikaciju. Kao introvertnoj osobi, uvijek mi je godilo biti dio benda i nekog sigurnog prostora. Onoga trenutka kada sam se osnažila izaći sama na pozornicu, suočila sam se s ogromnom ranjivošću, ali i sa svim nagradama koje takva odluka nosi: podrškom, povezivanjem kroz pjesme, novim prijateljstvima i ljudima koji razumiju. To mi je danas možda i najljepši dio bavljenja glazbom«, navodi ona.

O glazbenim planovima za budućnost i mogućem albumu, na kraju razgovora kaže:

»Planovi za budućnost zapravo ne postoje niti sam ih ikada imala. Oduvijek idem kako me vjetar nosi. Nekada sam možda maštala o albumu, ali to mi nikada nije bila primarna ambicija. Neću reći da se to nikada neće dogoditi, ali trenutačno nemam nikakav konkretan plan u tom smjeru. Ne jurim inspiraciju – samo je prihvaćam kada dođe. Bavim se raznim stvarima i ono što mi je danas najoslobađajuće jest spoznaja da glazba nije moj identitet, već samo jedan njegov dio. I time se vodim«.

D. B. P.

Godina molitve, pomirenja i oprosta

Zahvalno slavje zatvaranja Svete jubilejske, godine Gospodnje 2025., u katedrali sv. Dimitrija đakona i mučenika u Srijemskoj Mitrovici održano je 27. prosinca. Istoga dana Sveta godina je zatvorena i u Beogradskoj nadbiskupiji, gdje je slavje predvodio kardinal **Ladislav Német** SVD, beogradski nadbiskup i metropolit, dok je u Subotičkoj biskupiji zatvorena u nedjelju, 28. prosinca.

Srijemska biskupija

Misno slavje u Srijemskoj Mitrovici predvodio je srijemski biskup mons. **Fabijan Svalina** u zajedništvu s biskupom u miru mons. **Đurom Gašparovićem** i svećenicima ove biskupije. Na svetoj misi je, na prijedlog Srijemske biskupije, a odlukom sv. Oca **Lava XIV.**, dvoje vjernika odlikovano papinskim odlikovanjem *Pro Ecclesia et Pontifice* – *Za Crkvu i Papu*, a jedan odlikovanjem *Benemerenti* – *Zasluznome*.

U svojoj propovijedi biskup Svalina istaknuo je da godina Jubileja nosi snažan naslov *Hodočasnici nade*. Također, kazao je da biti hodočasnik nade danas ne znači imati lagodan život nego znači imati smjer i vjerovati da posljednja riječ ne pripada bolesti, strahu, iseljavanju, podjelama, nego dobrome Bogu.

»Kao Srijemska biskupija u ovoj jubilejskoj godini učinili smo ono što je Crkva oduvijek činila. Krenuli smo na put, jer vjera koja ne hoda, lako se umori, a Crkva koja ne hodočasti, lako zaboravi zašto postoji. Posebno isku-

stvo ove godine bilo je biskupijsko hodočašće u Rim. To hodočašće u Rim i druga sveta mjesta podsjetilo nas je da nismo sami. Jubilej se živio i ovdje, među nama. Katedrala, majka svih crkava u našoj biskupiji, postala je mjesto okupljanja, pomirenja, oprosta i molitve«, poručio je biskup Svalina i dodao kako Srijem zna što znači nositi križ povijesti, ali zna i što znači ustrajati u vjeri, jeziku, kulturi u crkvi.

Odlikovanje *Pro Ecclesia et Pontifice* jedno je od najviših priznanja koje Katolička crkva dodjeljuje vjernicima laicima, redovnicima i svećenicima za iznimne zasluge i dugogodišnje, služenje crkvi. Ovo odlikovanje biskup Svalina uručio je **Milki Mačinković** iz Golubinaca koja je više od trideset godina vršila službu zvonarice i sakristanke u župi sv. Jurja u Golubincima. Istim odlikovanjem nagrađen je i **Ante Kalinić** iz Srijemske Mitrovice koji se posebno istaknuo dugogodišnjim radom u Župnom ekonomskom vijeću, čiji je član bio od 1996. do 2024. godine. Dao je odgovoran i stručan doprinos planiranju, organizaciji i provedbi brojnih projekata, a skoro deset godina volontirao je u župnom Caritasu, dajući osobitu osjetljivost za potrebe najsiromašnijih.

Odlikovanje i medalja *Benemerenti*, jedno od najstarijih i najuglednijih priznanja Katoličke crkve, dodijeljeno je **Stjepanu Maletiću** iz Srijemskih Karlovaca. On je 2008. godine, a osobito od 2013., preuzeo s velikom savjesnošću i predanošću službu čuvara kapele Gospe od Mira, poznate diljem Europe kao mjesto potpisivanja Karlovačkog mira 1699. godine. Kao član Župnog ekonomskog vijeća, zajednici je stavio na raspolaganje ne samo materijalnu potporu, nego i velikodušan osobni angažman kroz volonterski rad i fizički trud.

Nakon misnog slavlja međunarodni zbor *Noel Melody* iz Beograda održao je humanitarni koncert u mitrovačkoj katedrali.

Subotička biskupija

Dvojezičnim svečanim euharistijskim slavljem, koje je predvodio biskup Subotičke biskupije **Franjo Fazekas** na blagdan Svete obitelji, 28. prosinca, zatvorena je Sveta godina za Subotičku biskupiju. Bila je ovo godina milosti koja je, kako je i biskup naglasio, mogla poslužiti kao od Boga dano milosno vrijeme

Piše: dipl. theol. Ana Hodak

Nova godina – nova prilika

za duhovnu obnovu. U uvodnom dijelu homilije biskup Fazekas je rekao kako vjeruje da smo poticani raznim temama, vezanim za ovu jubilejsku godinu, te s raznim hodočašćima i svojim djelima milosrđa, rasli u ljubavi prema Bogu i prema svojim bližnjima.

»Nadam se da smo svi očvrtnuli u našoj kršćanskoj vjeri u ovom našem vremenu. U ovom razmatranju ne smijemo mimoići današnji blagdan Svete Obitelji koja nam uvijek ostaje primjerom u našim međuljudskim odnosima, kao i uzorom u postojanom povjerenju u Božju providnost. Kada slavimo Svetu obitelj, onda se radujemo što je Isus rastao uz tako dobre roditelje kao što su Marija i Josip«, rekao je među ostalim biskup i na kraju dodao: »To je poticaj našim obiteljima da u njima bude više međusobne ljubavi i sloge, više vjere u Boga i povjerenja u Njegovu providnost«.

Na kraju svete mise otpjevan je himan *Tebe Boga hvalimo* i time je zatvorena Jubilejska – Sveta godina u Subotičkoj biskupiji.

Ovoga vikenda diljem svijeta na lokalnim su katedralama i konkatedralama zatvorena Sveta vrata. Najpoznatija Sveta vrata – u bazilici sv. Petra ostaju otvorena do Bogojavljenja – 6. siječnja, kada će sveti Otac, papa Lav XIV. osobno predvoditi ceremoniju svečanog zatvaranja brončanih vrata bazilike sv. Petra.

S. D. i Ž. V.

Nalazimo se u božićnoj osmini. Neki će reći najljepše vrijeme u godini. A zašto je najljepše? Obitelji su na okupu, svi naši rođaci i prijatelji rasuti po svijetu, sada su s nama, ulice gradova blještave su od mnoštva lampica, sve je u blagdanskome duhu. Osjeća se radost, drukčija povezanost među ljudima, bliskost, koja tijekom godine izostaje. Inače teško nalazimo vremena jedni za druge, a sada se okupljamo s rodbinom i prijateljima. Odakle ta radost, taj posebni osjećaj blizine, to posebno ozračje koje ne nalazimo tijekom godine. To je dar novorođenog Boga, koji pokazuje zašto je došao na zemlju. On dolazi i donosi ljubav i mir, donosi radost narodima, jer njegovo rođenje početak je našeg spasenja. Nikakve lampice, ništa materijalno ne može nam donijeti takvo lijepo ozračje, ne može učiniti da se osjećamo tako posebno, nego jedino Spasitelj koji dolazi među nas.

Po uzoru na Mariju

U tom posebnom ozračju ispraćamo jednu godinu i ulazimo u drugu. Ljudi početak godine doživljavaju kao jedna nov početak u svome životu. Žele promjene na bolje u poslovnom i u privatnom smislu, žele da loše stvari ostave iza sebe, a da se dogodi nešto novo i lijepo. I dok smo u vremenu došašća, od kojeg je prošlo tek tjedna dana, nastojali mi postati novi i drukčiji, na početku nove godine naše želje za novim su usmjerene na neke svjetovne stvari, najčešće materijalne. U došašću smo nastojali biti bliži Bogu, rasti u duhovnosti, a sada, samo tjedan dana kasnije, sve to zaboravljamo, iako početak nove godine doživljavamo kao novu šansu u svome životu.

Crkva na samom početku godine slavi Mariju Bogorodicu. Ona na nam u vrijeme koje doživljavamo kao novu priliku treba biti uzor i vodilja. Ona koja je Bogu rekla »da« i kad nije ra-

zumjela što se događa, koja je imala povjerenja i kada je sve izgledalo beznadno i komplicirano, koja nije mrmrljala na Boga što je dopustio da se njegov Sin rodi u štali, niti kad ga je gledala raspetog na križu. Prihvaćala je Božju volju s pouzdanjem. U svjetlu Marijine vjere, početak još jedne godine prilika je da postanemo novi, ali u duhovnom smislu, da nastavimo ono što smo započeli u došašću, osnaženi onim osjećajem Božje blizine i ljubavi koju smo doživjeli na Božić. Bog želi nas nove u novoj godini, daje nam još jednu šansu za novi početak. Ali ne novi ja, kako propagiraju nekakvi časopisi i društvene mreže, nego novi kakvog me želi Bog. Novost je to koja prihvaća Kristovu žrtvu, koja shvaća otajstvo njegova rođenja u štali na slami, koja pred veličinom Božje ljubavi iskazane u malom djetetu koje leži u jaslama, ne može nastaviti živjeti po starom.

Duhovno putovanje

Slavimo uskoro sveta tri kralja. Oni su prepoznali Božji znak na nebu i zaputili se na dalek put u nepoznato slijedeći taj Božji znak, kako bi se poklonili Kralju svih kraljeva. Prate zvijezdu, ne žaleći se, isto kao Marija, na sve ono što ih putem muči, nego hitaju pronaći Kralja. Zaputimo se u novoj godini na duhovno putovanje prateći put koji nam je Krist pokazao. Putovanje kraljeva nije moglo biti lako, tako ni naše duhovno putovanje koje nas treba dovesti do Boga ne može biti bez prepreka, ali pred očima treba imati cilj, treba ići za »zvijezdom« i ne dozvoliti da nas s toga puta skrene bilo što što je prolazno, koliko god primamljivo izgledalo. Zato nastavimo ići duhovnim putem, koji smo počeli u došašću, ustrajnošću kraljeva i s Marijinim pouzdanjem, jer nam Bog daje još jednu priliku prihvatiti spasenje koje nam donosi njegov Sin.

Donje groblje u Apatinu

Kapele obitelji Fernbach i Hermannsdorf

Sakralni spomenici Nijemaca katolika, među njima i oni na dvama apatinskim grobljima, ipak su u značajnoj mjeri sačuvani

Donje groblje u Apatinu

Unatoč svim promjenama, devastacijama izvedenim s različitim objašnjenjima, ili čak bez javno predstavljenih razloga, u Apatinu, tom nekadašnjem duhovnom i kulturnom sjedištu podunavskih Nijemaca u Vojvodini, sačuvane su grobljanske kapele tamošnjih katoličkih obitelji i drugi sakralni spomenici. Sredinu koja je kulturu sjećanja na pokojne, uređivanja grobnih mjesta i grobalja sačuvala u okruženju značajne građanske svijesti i materijalnih mogućnosti, demografske promjene od prije osamdeset godina nacionalno i vjerski potpuno su promijenile. Sakralni spomenici Nijemaca katolika, među njima i oni na dvama apatinskim grobljima, ipak su u značajnoj mjeri sačuvani.

Kapela obitelji Fernbach

Prvo groblje u Apatinu nalazilo se oko crkve Uznesenja Blažene Djevice Marije. Bilo je posvećeno istoga dana kada i temelji crkve, 1748. godine. Kada je carska vlast zabranila sahranjivanje unutar naselja 1778. godine, groblje je zatvoreno i posvećeno je današnje Donje groblje, koje je godine 1892. prošireno i dobilo današnji prostorni izgled. Okružuju ga ulice Sončanska, Partizanska i Dositeja Obradovića i nalazi se u sjeni monumentalne crkve Srca Isusova.

Središnjim dijelom Donjeg groblja dominira grobnica s kriptom nekada vrlo ekonomski snažne i utjecajne obitelji **Fernbach** od Apatina, po nekim izvorima najbogatije među podunavskim Nijemcima. Izgradio ju je **Anton Fernbach** 1873. godine i posvećena je sv. Antunu Padovanskomu. To je jednobrodna crkvića sa skladnim zvonikom i elementima neoromanike. U kripti su sahranjivani članovi ove veleposjedničke obitelji, njih 27, počevši od prvog potomka njemačkih naseljenika u Apatin **Johanna Georga**. U južnom vanjskom zidu crkve postoji ugrađen jedini sačuvan kolonistički nadgrobnni kamen na ovom području, no zažbukan. Vjerojatno se radi o nadgrobniku **Johana Fernbacha** (1764. – 1830.), rodonačelnika obitelji, čiji su posmrtni ostaci možda bili na mjestu izgradnje kapele, a potom izvađeni i sahranjeni u kripti.

Ovaj biser arhitekture je financiranjem od općine Apatin (grada koji je prvi na ovim prostorima sufinancirao obnovu jedne grobljanske kapele Nijemaca) kao i potomaka ove obitelji, obnovljen 2007. godine. Uređena je i kriptična koja je bila gotovo potpuno uništena. Unutrašnjost crkve nije očuvana u originalnom obliku. Prvobitni oltar s inventarom uklonjen je nakon Drugog svjetskog rata. U kapeli je danas mali oltar koji je nekada bio u samostanskoj crkvi Siromašnih školskih sestara Naše Gospe u Prigrevici. Urađena je i nova oltarna slika sv. Antuna apatinske slikarice **Ljiljane**

Vanjski dio kapele obitelji Fernbach

Zvonik obitelji Fechter

Nerlović. Za klupe koje se nalaze u kapeli nije poznato potječu li iz ove kapele ili iz kapele u Prigrevici. One su pronađene u apatinskoj crkvi Srca Isusova i prenijete u kapelu nakon obnove.

Kapela danas služi uglavnom za izlaganje lijesa i sprovodne obrede prije sahranjivanja apatinskih Roma, koji su u ovom mjestu u najvećem broju katolici, i preostalih Nijemaca, te u značajno manjem broju Hrvata.

Kapela obitelji Hermannsdorf

Na ovom groblju postoji i kapela koju je izgradila veleposjednička obitelj **Hermannsdorf**. Na portalu jednobrodne crkve postavljen je reljef sa scenom Isusa dobrog pastira. To je također mala kapela s oltarom i kriptom u kojoj su sahranjeni članovi ove obitelji.

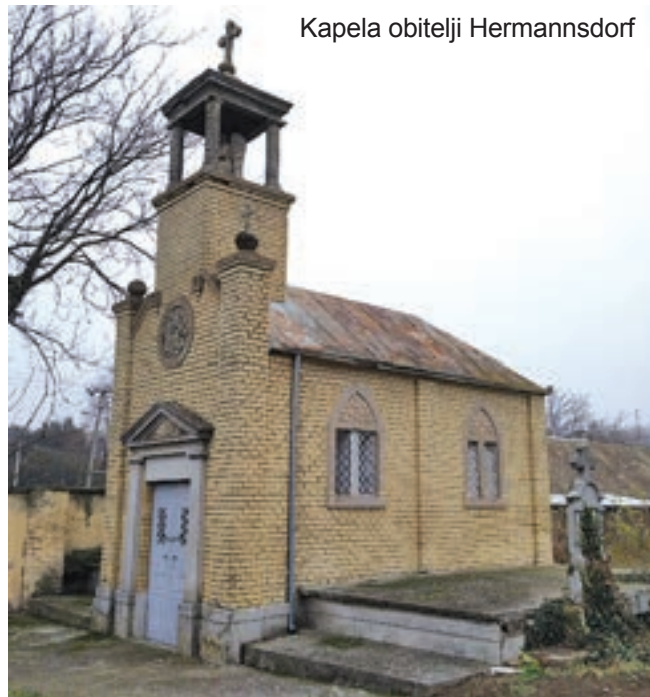
Na ulazu u groblje nalazi se omanji zvonik koji su izgradili **Johann i Rozina Mayer**, rođ. **Fechter**, ciglari iz Apatina. Ispred zvonika se nalaze dva kipa, i to Bogorodica s djetetom Isusom i Presveto Trojstvo. Zvonik je odavno provaljen, a zvono je poklonjeno kapeli u Knićaninu. Kipovi ispred zvonika također su oštećeni.

»Ovo groblje je, unatoč devastacijama, jedno od najbolje sačuvanih njemačkih grobalja u Vojvodini. Pokraj mnoštva nadgrobnika na ovom groblju koji zrače monumentalnošću potrebno je naglasiti da ih krasi i kaligrafski izvedena slova kojima su ispisani epitafi. U tome se naročito isticao majstor **Wilpert**, čije su kaligrafske sposobnosti u urezivanju slova njemačke gotice bile veoma cijenjene«, kaže **Boris Mašić**, najbolji poznavatelj njemačke kulture i sakralnih spomenika u Apatinu.

Mašić, svjedok dugotrajnih borbi za očuvanje baštine podunavskih Nijemaca, ističe kako su restauracija kapele obitelji Fernbach, Donjeg groblja, crkve Srca Isusova i otvaranje Podunavsko-njemačkog crkvenog muzeja koji obuhvaća osim crkve i obližnju župnu kuću župnika **Adama Berenza**, do sada najbolji primjer očuvanja posebnosti ove kulture čiji su značajni tragovi svuda oko nas, no i dalje u opasnosti od nestajanja.

Posebna karakteristika, i još jedan dokaz povijesnih preplitanja u Vojvodini, su romski grobovi Donjeg groblja novijeg vremena. Za razliku od stroge svečanosti

Kapela obitelji Hermannsdorf

njemačkih nadgrobnih spomenika, na grobovima Roma, pored portretskih fotografija pokojnika, često nalazimo i fotografije koje su veoma intimne, vidimo pokojnike u svakodnevnom životu: u krevetu, za stolom, s članovima obitelji, u kavani... Često su prikazani i poslovi kojima su se pokojnici bavili, svjedočeći posebnosti vjere i snažne praktične pobožnosti vjernika Roma.

Marko Tucakov / izvor podataka: Boris Mašić

»Tiha noć u Đurđinu«

U Đurđinu je u utorak, 23. prosinca održana sada već tradicionalna manifestacija pod nazivom »Tiha noć u Đurđinu« u organizaciji HKPD-a *Đurđin* i župe sv. Josipa Radnika.

»Naša djeca marljivo su vježbala cijeli advent kako bi mještanima pokazali program koji su pripravili za Božić. Božićni ugođaj dočarat će nam svojim igrokazima, recitacijama, a pogotovo pjesmama koje su nam svima drage. Ove godine u programu sudjeluje oko tridesetero djece, a tu su i tamburaši pod vodstvom **Ivane Šarčević**, koji su također mještani sela. **Dragana Musin** pripremala je djecu prvi put ove godine i moram reći da je odradila odličan posao«, rekao je župnik **Daniel Katačić**.

Program je održan u župnoj dvorani đurđinske crkve, a na početku se nazočnima prigodnim riječima obratio župnik Katačić. Rekao je kako pred Božić naše srce titra od radosti.

»Vrijeme je kada gledamo dijete Isusa kako leži u jaslama i poziva nas na ljubav, mir i zajedništvo. Da Božić ne bi postao samo jedan liturgijski i crkveni spomen, pozvani smo u božićnom vremenu činiti konkretna dobra djela. Kako je rekao naš sluga Božji o. **Gerard Tomo Stantić**, čiju ćemo 150. obljetnicu rođenja slaviti sljedeće godine, to je da nas potiče da Božić ne bude nešto što se događa samo u crkvi i na obiteljskom stolu, već da nam Božić bude nešto mnogo dublje. Piše u evanđelju – svojima dođe, a oni ga ne primiše. Nastojmo ne biti takvi, nego budimo potpuno njegovi, primimo ga u svoje srce i prepoznamo u onima koji su u potrebi, siromašni, njima pružimo nešto od našeg blagdansko stolca«, rekao je župnik Katačić.

Manifestacija je započela numerom *Veselje ti navješćujem*, koju su izveli đurđinski tamburaši. Program se zatim nastavio igrokazima i recitacijama, dok su na kraju nastupila sva djeca u zboru uz pratnju tamburaša. Po završetku programa uslijedilo je druženje u ugodnom predblagdanskim ozračju.

Ivan Ušumović

Zlatna krunica

Prvo saznanje o *Zlatnoj krunici* doživjela sam negdje 1954. ili 1955. godine. Sjećam se da još nisam išla u školu. Odjednom, početkom hladnih zimskih dana mati je počela govoriti sa sestrama i susjedama o molitvi *Zlatna krunica*. Bilo je riječi o tome tko ima knjižicu. Žene koje nisu imale, pozajmljivale su ovu knjižicu i prepisivale tekst mastiljavom plavom olovkom. Tada nisam shvatila o čemu se radi ali jedne večeri kada smo se vratili sa svinjokolje kod majke, mater je izvadila ovu knjižicu iz šifonera. Uputila me je da je to molitvica koja se moli pred Božić na radost Majci Božjoj koja će roditi maloga Isusa. Još mi je rekla da moram biti tiha jer će ona moliti naglas. Već sam bila upućena u ponašanje kada ona moli, jer je svako veće molila za zdravlje moje mlađe sestre i oca, za dušu pokojnoga maloga brata, a onda i za sve nas žive i cijeli svijet.

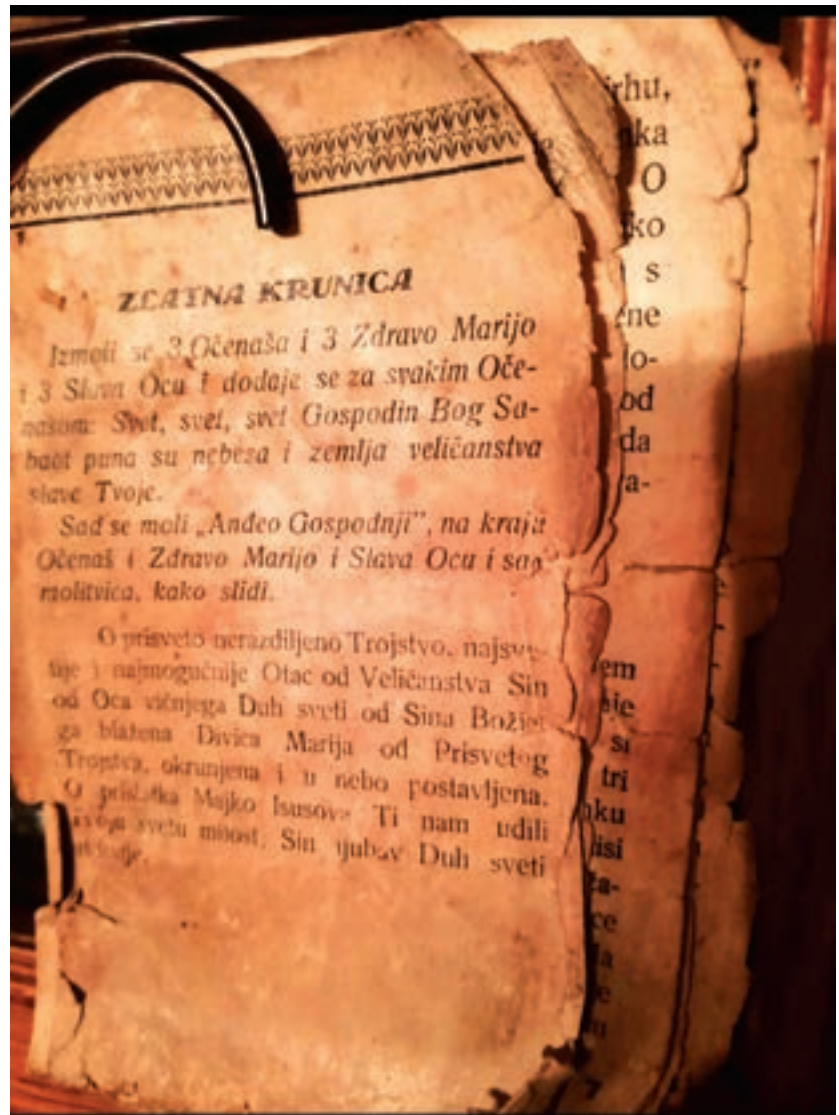
Elektičnu struju tada u Sonti još nismo imali. Stigla je tek 1957. godine. Roditelji su kao i svako veće upalili lampoš (svjetiljka na petrolej). Zidana peć je bila dobro zagrijana, a isto tako i zidani špojer. Mirisalo je milošće sa svinjokolje, a otac je bacio na vrući špojer malo tamjana. U to vrijeme se nije pravio adventski vijenac. Mater je odmotala točak sviće i otkidala 5-6 cm. Žene su najčešće tada kupovale na pijaci svijeće u obliku voštane pantljike namotane na kotur, jer je ovakav oblik svijeće bio finansijski najprihvatljiviji. Upalila je, nakapala vrući vosak na jednu daščicu na astalu i pričvrstila svićicu. Uzela je ovu knjižicu, klekla i meni pokazala da i ja kleknem. Još nisam znala čitati ali sam u mislima pratila majku kako izgovara riječi molitve. Kroz izvjesno vrijeme mati je ustala i pokazala da uradim isto. Lice joj je obasjavala svijeća. Ispod marame kojom je bila povezana bi se ukazala tek po koja graška znoja. Shvatila sam da moli Majku Božju da joj sačuva djecu i bračnoga druga. Suza je skliznula na promrzle ruke s kojima je maločas skupila smrznuto tkanje koje se bijelilo na mrazu. Ruke su se zajapurile od vrućine u sobi i u jednom času su joj ispale patrice (krunica). Hitro sam ih podigla. Rekla je da poljubim raspeće i da se prekrížim.

Molitva nije dugo trajala, pa mi nije bilo ni dosadno. Nastavila se sljedećih dana sve do Božića.

Je li se sve baš sa svim detaljima ovako odigralo taj prvi put od kada pamtim *Zlatnu krunicu*, nisam sigurna. Možda je to preslika inserata moje memorije iz mnogih nadolazećih došašća, sada već odavno prošlih.

Rasla sam i, svake godine odmah nekako poslije svete Kate, na dan svetoga Andrije, mati je opet uzimala u

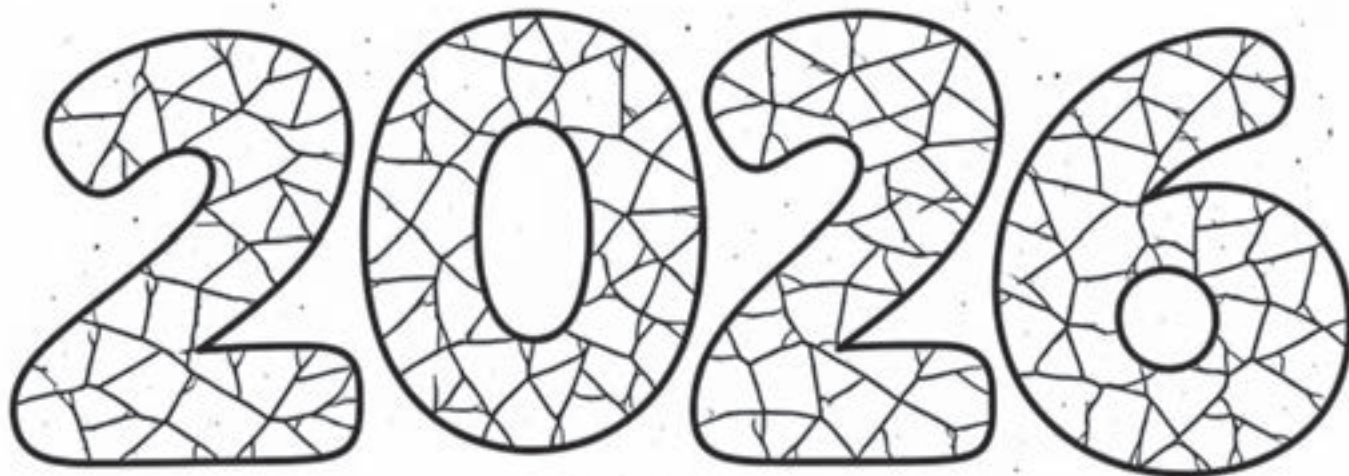
ruke ovu knjižicu s fotografije. Kad sam krenula u školu i na vjeronauku, moje znanje o *Zlatnoj krunici* je raslo. Naučih da se ova molitva moli na početku adventa ili došašća. Došašće mi je nekako miliji izraz. Sama riječ kazuje da Netko dolazi, a za taj dolazak se pripremam i u ovim starosnim godinama možda više nego ikada. Pokušala sam preuzeti molitve *Zlatne krunice* s interneta. Lijepo su ali meni osobno ne prizivaju draga sjećanja.

Zato uzimam ovu iskrzanu, raspadljivu knjižicu. Korice su izgubljene, nema više zabilješke o izdavaču i godine izdavanja. Ostala je meni u naslijeđe sa svim nepokretnim i pokretnim dobrima mojih najbližijih. Od sviju njih ostadoh na životu još samo ja. O adventu se nastavljam radovati Božiću i zahvaljivati Ocu molitvom iz ove knjižice *Zlatna krunica*.

Ruža Silađev

Sretna nova godina

Još jedna godina je pred nama. Obično ljudi početkom nove godine donose nove odluke, planiraju kako će i što u svom životu popraviti, promijeniti... No, mali je broj onih koji se tog pridržavaju tijekom cijele godine. Stoga, novogodišnje odluke najčešće ostanu samo na papiru ili u mašti, a stvarnost nam često ostane gotovo ista.

Dočekivanje Nove godine u svijetu simbolizira zabavljanje starih briga i pogled u budućnost, no, kada je počela proslava Nove godine? Tko ju je prvi slavio i kako?

Svi narodi koji koriste kalendar slave i vesele se Novoj godini. Neki tvrde da su Kinezi prvi slavili Novu godinu, drugi pak govore da su to bili stari Germani ili Rimljani ili Babilonci.

Povijest proslavljanja Nove godine nije pouzdano utvrđena, ali vjeruje se da su Babilonci bili prvi koji su slavili Novu godinu i to još prije 4000 godina. Proslava je počela 23. ožujka, a trajala je čak 11 dana i svaki se dan drugačije slavio.

Povijesni podaci govore kako su stari Germani počeli slaviti Novu godinu kao obilježje promjene godišnjih doba. Zima u njihovoj zemlji počinje otprilike sredinom studenoga, a to je bilo doba kad su stanovnici sakupljali žetvu. Budući da su se tada svi okupljali radosni zbog obavljene žetve i odmora koji je nastupao, veselili su se, pa je tako i nastao njihov blagdan, početak Nove godine, premda je mjesec bio studeni.

Rimljani su također slavili Novu godinu, ali se njihov kalendar mijenjao sa svakim novim vladarom, sve dok imperator **Julije Cezar**, 36. godine prije Krista, nije odredio 1. siječanj za početak Nove godine. Inače nova godina je kod Rimljana bila posvećena Janusu, bogu s dva lica od kojih jedno gleda naprijed, a drugo unatrag. Za njih je Nova godina predstavljala simbol početka novoga života i novih nada za budućnost. Možemo reći da se ovaj običaj i značenje koje se pridavalo Novoj godi-

ni zadržalo sve do danas. Zbog toga i mi dočekujemo Novu godinu veseli i sretni, jer se nadamo da će nam donijeti sve najljepše i da će biti puno bolja nego prošla. Za katolike i protestante novogodišnja je noć uspomena na svetog Silvestra, 34. papu nakon sv. Petra, prvog koji je preminuo prirodnom smrću, 31. prosinca 335. godine. U Europi se 1. siječanj slavi od 7. stoljeća, a javno ga se počelo slaviti u Francuskoj tek 1563. godine. Rusi su sve do 10. stoljeća slavili Novu godinu 1. ožujka, kao dolazak

proljeća. Slavili su u čast Sunca a njihovi obredi su imali magijsko značenje.

Danas nemamo niti magije, niti nekakvih velikih promjena u slavlju Nove godine. Obilježili smo ju, dočekali, a sada sve one izgovorene želje, čestitke, trebalo bi staviti u praksu, pa neka one ne budu samo puste riječi koje ste izgovorili, nego pokušajte dati sve od sebe da budu i stvarne. Budite jedni drugima na radost cijele godine, ne samo 1. siječnja.

Ž. V.

Pronađi što se skriva u darovima

Poveži parove rukavica

Toth optika

DR. TOTH

551-045

Subotica, kod glavne pošte.

Traže se vozači C i E kategorije s hrvatskim ili mađarskim putnim ispravama za posao u Njemačkoj u okolini Stuttgarta i Ludwigsburga.
Tel.: + 4917621561026 ili 064/1826160.

Hrvatska obitelj iz Zagreba koja živi u Segedinu (Mađarska) traži ženu za čuvanje osmomjesečnog djeteta i pripomoć u kućanstvu na duže razdoblje. Plaćanje 800 eura. Stan i hrana osigurani, slobodni dani i ostalo po dogovoru. Kontakt telefon: Mirko, 0036-30-288-93-33.

Izdajem višenamjenski poslovni prostor u BiH, RS Srpska, Istočno Sarajevo u centralnoj gradskoj »A« zoni na šetnici Dr. M. Lazića, veličine 100 m² + 35m², idealan za predstavništvo kompanija, organizacija ureda ili automatskih kazina iz Srbije, Hrvatske, Mađarske. Kontakt email: lindov@yahoo.com ili viber: +964-781-891-68-75.

Tražim simpatičnu i lijepu Hrvaticu za međusobno učenje hrvatskog i mađarskog jezika. Ja sam »mlad« umirovljenik, po nacionalnosti Mađar. Tel.: 061/6566-577.

Potrebna konobar ili konobarica za rad u sezoni na Pelješcu. Osigurana je hrana, smještaj, plaća je po dogovoru. Kontakt osoba Jasmina Kušić +385-99-5977155.

SOMBOR - Prodajem kompletno završenu termoizoliranu veću katnicu sa suterenom, garažom, ljetnom kuhinjom, svim komunalijama i CG u centru grada. Tel.: 025-5449220; 064-2808432.

Potrebne njegovateljice s europskim papirima za njemačku agenciju. Prijava na zdravstveno osiguranje dok radite. Ne plaćate proviziju. Plaćete su za slabije znanje njemačkog jezika od 1.500 eura, a za bolje od 1.800 pa navise.

Ja sam uz vas 24 sata dok ste na šteli. Sva pitanja i prijave možete poslati putem WhatsApp ili Vibera. +381-63-708-05-60. Budite i vi dio našeg tima. Jovanka

Prodajem poljoprivredno zemljište, parcele broj 33565/1 i 33564 k.o. Donji Grad, za 8.500 eura/jutro. Kontakt 064/3758889.

Izdajem u najam poslovni prostor – 320 m², uži centar – Apatin – Ulica svetog Save 25. Pogodno za auto salon ili trgovinu. Ukupna površina s dvorišnim dijelom – 700 m²
Tel: 063/738-97-85

Prodajem nepokretnost površine 4.516 m² u Rudanovcu u okviru Nacionalnog parka »Plitvička jezera«, po cijeni od 165.829,00 eura. Informacije na telefon 063/888 71 34.

Prodajem mrežice za mlade voćke 270 komada, veličine 56 cm x 20 cm. Cijena 30 din/kom. Telefon: 064/9738601.

Prodajem plišanu otunku, strigansku maramu, tkane ponjaviće i pregače. Informacije na telefon 062/1789106.

Osoba s invaliditetom (II. stupanj) traži posao u Subotici.
Kontakt telefon: 061/6767041.

Novogodišnji koncerti studija Creative

Krajem prošle godine u prepunoj dvorani Dječjeg kazališta u Subotici održani su novogodišnji koncerti *Creative Studija*, koji se bavi plesnom edukacijom. Emocije, energija i pljesak obilježili su večeri ispunjene igrom i pokretom, objavio je *subotica.info*. Uz atraktivne koreografije, publika je imala priliku vidjeti i retrospektivu odlazeće kalendarske godine, kao i pregled najvažnijih događanja za Studio. Koreografije su postavile **Maša Lukić**, **Mirjana Perčić** i **Tatjana Štricki**, a na pozornici su nastupili članovi svih uzrasta, što je dodatno pridonijelo raznolikosti i dinamici programa.

Besplatni mali oglasi uz kupon iz Hrvatske riječi koji

VAŽI DO 06. 01. 2026.

• Poštovani čitatelji našeg i vašeg tjednika, i dalje nastavljamo objavljivati rubrike malih oglasa u kojima možete objavljivati sve ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priloženi kupon kojega objavljujemo u svakom broju *Hrvatske riječi*. Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

• Uredništvo

HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

• Informativna emisija na hrvatskom jeziku *Dnevnik*, u trajanju od deset minuta, emitira se od ponedjeljka do subote u terminu od 17.45 na Drugom programu Radio-televizije Vojvodine.

• Emisija *Izravno* – rezime najvažnijih događaja u hrvatskoj zajednici tijekom tjedna – na programu je nedjeljom u 16, a *Svjetionik* – o političkim i kulturnim događanjima u zajednici – nedjeljom od 16.30 sati. Obje emisije traju pola sata.

• Polusatne radijske emisije s raznovrsnim temama iz hrvatske zajednice, na Trećem programu Radija Novi Sad emitiraju se utorkom i subotom u terminu od 14.15 sati.

GLAS HRVATA

• Radijska emisija *Glas Hrvata* u produkciji HKD-a *Vladimir Nazor* iz Stanišića emitira se na valovima Radio *Fortuna*, na frekvenciji 106,6 Mhz, subotom od 16 do 17 sati.

• Vijesti ove produkcije, u tekstualnom obliku, mogu se pročitati na internetskom izdanju Novog Radio Sombora.

HRT

• Emisije programa za Hrvate izvan RH emitiraju se ponedjeljkom, utorkom, srijedom i četvrtkom na Drugom programu HTV-a poslije 18 sati i to prema sljedećem rasporedu:

– ponedjeljak u 18 sati i 20 minuta – dokumentarni film o Hrvatima izvan RH

– utorkom u 18 sati i 20 minuta – *Glas domovine*

– srijedom u 18 sati i 20 minuta – *Pogled preko granice* – Hrvati u BiH

– četvrtkom u 18 sati i 10 minuta – *Globalna Hrvatska*

• Emisije se repriziraju ponedjeljkom i srijedom (dokumentarni filmovi o Hrvatima izvan RH i *Pogled preko granice*) na HTV 4 od 20 sati i 30 minuta, a *Globalna Hrvatska* reprizira se na HTV 4 subotom u 17 sati i 10 minuta. Na satelitskom HRT Int. sve spomenute emisije prikazuju se u skladu s vremenskim zonama, a mogu se pogledati i na multimedijskoj platformi HRTI te na internetskom portalu *Glas Hrvatske*.

VINKOVAČKA TELEVIZIJA

• Televizijska emisija *Hrvatska rič iz Vojvodine* u trajanju od 45 minuta, emitira se petkom od 21 sat i 45 minuta.

• Emisiju realizira redakcija NIU *Hrvatska riječ*.

S prošlom i budućom

Godišnja primopredaja

Ove godine, više nego prethodnih, želim zaokružiti godinu koja odlazi i poslati namjere, želje, ideje i dobrodošlicu onoj koja dolazi. Radujem joj se i svemu što donosi. Vježbam svoje sposobnosti pozitivnog razmišljanja.

Nekako bi mi bilo neprimjereno u prvom broju za ovu godinu pisati o jednoj određenoj destinaciji. Zapravo, bilo bi mi teško pisati o samo jednoj destinaciji.

Fino se nakupilo

Prošla, 2025. godina bila je dobra kada su putovanja u pitanju. Ako ćemo nabrajati, to izgleda ovako: proveli smo fantastičan Uskrs kod **Mari- ne** na Mljetu, a zatim smo se potpuno neplanirano našli u Brnu i Pragu. Plavetnilu smo se divili s jedrilice oko Krfa, ali i pod vodama Kornata, u ronilačkoj avanturi s broda. Jesen smo proveli putujući kroz Toskanu. I da nije bilo ovog nabrajanja, ne bih ni bila svjesna koliko smo zapravo putovali, a tu ni ne računam nekoliko odlazaka na Zlatar, koji nam je postao poput druge kuće. Složit ćemo se da se stvorio jedan divan popis, ne samo po kvantiteti, već i po kvaliteti.

Iskustva kao destinacije

Ono o čemu sam danas razmišljala jest činjenica da sam jedina osoba u društvu s kojom se često družim, a koja još nije bila na egzotičnim, dalekim destinacijama. Onim stvarno dalekima. Znam da će i one pronaći mene, ali znam i da im nije mjesto na popisu želja za sljedeću godinu. Ne mogu je detaljno planirati jer donosi nove okolnosti u kojima još nikada nisam bila, niti ih mogu zamisliti. Mogu samo maštati da ćemo uspjeti otići na ronjenje u rujnu, prije toga možda koji vikend na Zlatar, i ostaviti prostora za spontani razvoj ostalih planova.

No, da ne gledamo prethodnu godinu samo kroz moje oči, posvetimo malo pažnje destinacijama za koje mislim da su bile omiljene u mojoj okolini. Za prvu ne moramo čekati početak nove godine i analize interneta i portala, jer je svima jasno da je Japan uvjerljivo odnio prvo mjesto. Iz nekog razloga, barem jednom mjesečno netko od poznanika odlazio je u istraživanje Japana. Japan je u 2025. izbio na prvo mjesto po izboru putnika zahvaljujući snažnom povratku turizma i ogromnom porastu interesa, kako za velike gradove poput Tokija, Kyota i Osake, tako i za manje poznate destinacije. Jedinstven spoj duboke tradicije, futurističke tehnologije i vrhunske gastronomske scene čini ga posebno privlačnim putnicima koji traže autentično i drugačije iskustvo.

Dalje na listi ističu se zemlje koje nude prepoznatljivu atmosferu i snažan doživljaj putovanja. Italija i dalje osvaja putnike bez puno objašnjenja, svojom poviješću, kulturom i gastronomijom, ali uz sve veći fokus na sporiji tempo i manje razvikane regije koje nude intimniji doživljaj. Portugal se nametnuo kao savršena ravnoteža između urbanog života i oceanske opuštenosti, privlačeći putnike koji traže toplinu, autentičnost i dobar omjer cijene i kvalitete. Norveška je, s druge strane, postala simbol bijega

od masovnog turizma, sa spektakularnim pejzažima, fjordovima i iskustvima poput panoramskih vožnji vlakom i promatranja polarne svjetlosti. Njezina popularnost raste među onima koji traže prirodu, tišinu i održiv način putovanja. Tajland se u 2025. snažno vratio na popis favorita, potvrđujući status destinacije koja nudi sve, od egzotičnih plaža i bogate kuhinje do wellnessa i fleksibilnog načina života. Zajedničko svim ovim destinacijama jest to što ne nude samo znamenitosti, već osjećaj, atmosferu i priču. Upravo ta potraga za autentičnim i jedinstvenim iskustvima obilježila je putovanja u 2025. godini. Naravno, to je moj osobni pogled na proteklu godinu i osvrt za koji se nisam školovala.

Trendove putovanja za 2026. godinu tek ću istraživati, a prošlu godinu završavam željom da u ovoj svatko od vas ostvari jednu veliku i divnu želju, onu koju ćete čuvati, o kojoj ćete šutjeti i čije ćete ispunjenje grliti i pamtili zauvijek. I, naravno, budite zdravi i nasmijanog brka. Bez toga sve ostalo ne vrijedi. Neka sljedeća godina donese velike promjene nabolje. Vrijeme je.

Gorana Koporan

Stiže nam 'Nova sportska godina'

2026.

Hrvatsku sportsku javnost već početkom nastupajuće 'Nove 2026. godine' očekuju dva velika natjecanja u sportovima koji spadaju u najtrofejnije u njezinoj povijesti. Rukomet i vaterpolo bit će u fokusu pažnje, a 'kauboji' (iako ne žele više taj nadimak) i 'barakude' borit će se u Švedskoj (Malmö) odnosno Srbiji (Beograd) za nova odličja.

Rukomet

Pod vodstvom islandskog stručnjaka **Dagura Sigurdssona** muška rukometna reprezentacija Hrvatske je prošle 2025. godine, plasmanom u finale Svjetskog prvenstva stigla do samih zvijezda. Osvajanje svjetskog srebra na domaćem terenu u Hrvatskoj velika je motivacija za ovu generaciju da nastavi dalje i opravda ulogu jednog od favorita na predstojećem prvenstvu starog kontinenta koji,

Foto: HINA/ Admir BULJUBAŠIĆ

pored Švedske, zajednički organiziraju još i Danska i Norveška. Hrvatska će se u prvom krugu natjecati u skupini E s Nizozemskom, Gruzijom i Švedskom. Sve utakmice će igrati u Malmöu, a prvi duel je protiv Gruzije, u subotu, 17. siječnja od 18 sati. Potom, dva dana kasnije, Hrvatska igra protiv Nizozemske (18h), dok će derbi ove skupine protiv Švedske igrati 21. siječnja (20.30h)

Vaterpolo

Hrvatska stiže u Beograd kao braniteljica srebra s prošlog EP (2024.) i pobjednica 2022. godine i jedna od najboljih svjetskih momčadi u ovom vodenom sportu. Pomlađena momčad izbornika **Ivice Tucka** imat će tešku zadaću

Foto: HINA/ Tomislav FRANIĆ

u borbi za novo vaterpolsko odličje, a sami start u skupini B u kojoj se još nalaze i momčadi Slovenije (11. siječnja), Gruzije (13. siječnja) i Grčke (15. siječnja) pokazat će u kakvoj su formi 'barakude'. Istina, prolazak skupine ne bi trebao predstavljati veći problem, ali onda slijede pravi i mnogo ozbiljniji ispiti u borbi za medalje s nekoliko najjačih europskih reprezentacija (Mađarska, Španjolska, Italija i Crna Gora). Medalja bilo kojeg sjaja bila bi veliki uspjeh za ovu generaciju.

A onda u ljeto stiže nogometni mundijal

Puno je već tekstova ispisano, a tek će još biti, o predstojećem Svjetskom nogometnom prvenstvu u SAD-u, Meksiku i Kanadi koje će se igrati od lipnja od srpnja 2026. godine. Vatreni pod vodstvom **Zlatka Dalića**, svog najuspješnijeg trenera u povijesti, pokušat će 'nezamislivu stvar' i donijeti doma još jedno odličje sa smotre najboljih svjetskih momčadi. Srebro iz Rusije (2018.) i bronca iz Katara (2022.) veliko je breme, ali isto tako i neosporna inspiracija ove generacije koju će i dalje predvoditi najbolji hrvatski nogometaš svih vremena **Luka Modrić**. Skupina L je izuzetno zanimljiva jer se u njoj pored Engleske nalaze još i momčadi Gane i Paname. Ali ima još dosta vremena do tih dana...

Lana Virc i Martin Mačković

A kako komentiraju godinu za nama i što od Nove 2026. godine očekuju dvoje uspješnih subotičkih sportaša.

Lana Virc, tenisačica

U 2025. godini imam dosta dobrih rezultata iza sebe. Pomjerila sam se na ITF rang ljestvici s 450. pozicije na 80. poziciju. Od najboljih rezultata na juniorskim turnirima

Foto: subotica.info

izdvojila bih J300 Bytom (Prva kategorija) – polufinale u singlu, J200 Villach (Druga kategorija – finale singla i dubla, J200 Targu Jiu (Druga kategorija) – polufinale singla i dubla, J100 Bucharest (Treća kategorija) – pobjednica singla, J100 Timisoara (Treća kategorija) – pobjednica singla, US Open – prolazak dva kola kvalifikacija i nastup u glavnom ždrijebu, J200 Székesfehérvár (Druga kategorija) – finale singla. Ove godine sam prvi put igrala i seniorske profesionalne turnire: Kuršumlijsku Banju, Šibenik i Antalyu, a najbolji rezultat mi je bilo finale dubla u Kuršumliji i četvrtina finala singla u Šibeniku. U 2026. godini fokus će više biti na profesionalnim turnirima, uz želju da se što više pomjerim na WTA rang listi, a pored toga ću igrati i juniorske turnire Prve i super kategorije (J300, J500).

Martin Mačković, veslač

Protekla 2025. bila je teška i zahtjevna godina, ali i godina koja je potvrdila koliko su vjera, istrajnost i rad važni. Iako svi željeni ciljevi nisu odmah ostvareni, nastavili smo 'gurati naprijed', uz mnogo rada i novih izazova i izvan veslanja. Usprkos usponima i padovima, bila je to ispunjena i značajna godina. U nastupajuću 2026. godinu ulazim motiviran i spreman za nove izazove. Cilj je ponoviti rezultate sa Svjetskog prvenstva i da se učvrstimo među najboljim posadama svijeta i tako postavimo čvrste temelje za put ka sljedećim Olimpijskim igrama 2028. godine, uz naravno stabilnost i napredak u privatnom životu.

D. P.

POGLED S TRIBINA

Zimska stanka

Nogometna lopta će na terenima 1. HNL mirovati sve do 24. siječnja, kada su na programu susreti 19. kola. Sve momčadi otišle su na zasluženi kraći božićno-novogodišnji odmor, ali veće pauze, zbog godine u kojoj se igra Svjetsko prvenstvo, neće biti. *Dinamo* će startati još dva dana prije (22. siječnja) protiv FCSB (Rumunjska) u susretu 7. kola Lige Europe i ovim zimskim susretom u Zagrebu bit će praktično otvorena 'proljetna sezona'. U vikendu koji slijedi očekuje nas nastavak borbi u 1. HNL, a na programu su dueli: *Lokomotiva* – *Vukovar*, *Rijeka* – *Slaven*, *Hajduk* – *Istra*, *Varaždin* – *Gorica* i *Osijek* – *Dinamo*. Borba za nove 'proljetne' bodove zahuktat će iznimno zanimljivo i vrlo neizvesno domaće prvenstvo, kako za pozicije u samom vrhu, tako i u teškoj borbi za 'goli' prvoligaški život. Jedno je sigurno, očekuje nas zanimljivo nogometno proljeće (malo i zimsko) u kojemu

ćemo vidjeti i posljednji *Dinamov* susret u skupini Lige Europe protiv *Midtjylland* (Danska), iskreno se nadajući kako zbilja neće biti oproštaj od nastavka sudjelovanja u drugom jakosnom rangu europskih klubskih natjecanja. Siječanj je započeo i uskoro ćemo sve vidjeti...

Svim čitateljima i čitateljicama želimo sretnu i uspješnu Novu 2026. godinu.

D. P.

Didine pripovetke (iz knjiga Balinta Vujkova)

Srića

Umotvorine

- * Smisao života je dati životu smisao.
- * Nema druge šanse za prvi dojam.
- * Sve što u čovjeku vrijedi – ranjivo je.

Vicevi, šale...

Zovem prijatelja i pitam ga kako je i što radi. Kaže:
– Radim na vodeno termičkom tretmanu keramike, aluminija i čelika pod otežanim okolnostima. Kasnije saznam da je prao suđe toplom vodom pod nadzorom žene.

- Moraš naučiti kazati – ne. Želiš još jedno parče torte?
- Zašto da ne!

Aforizmi

- * Svaka bol nauči nas lekcije i svaka lekcija promijeni čovjeka.
- * Ako želite promijeniti svoj život, počnite iznutra.
- * Mnogi ljudi gube male radosti nadajući se velikoj sreći.

Vremeplov – iz naše arhive Konferencija o manjinskom i višejezičnom informiranju APV 2015.

Kažu, ko se rodio pod srićnom zvizdom, tom srića raste i kad spava. Ljudi divane svašta i nije ni čudo da bar polak od tog nije istina. I oko sriće će bit tako. Evo, da vidite šta je bilo s jednim momkom. To je prava živa istina, jel se to slušalo od starovinski ljudi.

Iđe stari čovik i vidi di na jednoj čoši sidi niki zapustaren momak. Mlad, zdrav ko jedar lastar na rodnom čokotu, a leđa naslonio na zid, glavu na batinu i drima. Ni brige ga što ljudi posrću priko njegovi nogu. Rđava ledina nije tako zarasla u kupusac ko on u kosu, krpe na njemu s toliko jama da mačke ne bi šale uvatile miša u njima, a momku je i to dobro. Njemu je sve dobro, njemu sve mož bit, jel su mu kazali da se rodio pod srićnom zvizdom.

- Ej, more, šta ti tu radiš? – razdrmaće ga ovaj stari čovik.
- Čekam sriću.

– Lip poso radiš, samo kad bi to išlo samo od sebe. Nikad ti nećeš dočekat sriću na ovoj čoši, jel ona odan neće naić.

Momak skočio ko ustravljen, a stari čovik će ga svitovat i dalje:

– Nema čekanja, već idi za njom. Ja znam di je sad tvoja srića, pa te možem i uputit do nje, ako 'š me poslušat.

Momak oće još kako, i stari čovik mu kaže put. Oma je i krenio i nije dugo lupu tabane kad dođe do kolibice, koja je sva sjala u žutim zlatu. Zlatom šarana, u dragim kamenu zidana, šta drugo da vam kažem kaka je ta koliba.

Sve je kako je kazo stari čovik i momak će unutra. I njegova srića je tamo, al se izvalila na opakliju, uši pokrila i spava. Momak će se javit, al srića samo pucka usnama tako slatko hrče. Malo će je i prodrmat, posli će i jače. Ne pomaže ništa. Kad je tako, on će čekat dok se srića ne probudi.

Kad je on toliko drimo čekajuć na nju, ko veli, valjda je i njoj slobodno malo spavat dok je njeg čekala. Nek spava, samo kad je on jedared živ došo do nje.

Momak čeko i načeko se, al će već i mrak, a srića ni da uvom makne. Momak ne bi dizo bunu ni sad, al kad je povirio napolje, vidi di niki putnik skreće s puta i ide upravo kolibici.

– Oho, šta će to još bit?! Da i ovaj ne ide rad moje sriće? To bi mi još tribalo sad kad sam je našo!

Nema tu dalje »strpljen-spašen«, već batinu u ruke i udri po srići.

- Ustaj! Dokle ću čekat da mi se probudiš!

Momak je tako dreknio da je putnik počo bižat od samog glasa. Šta da vam kažem kako se srića morala pripast od batine. Nije ustajala, već s opaklije skočila kroz vrata i biž! Putnik biži naprid, a srića za njim.

Momak je mogo vikat za njom koliko oće, a ona ni da se obazre već samo ode za putnikom. Kad se momak jedared obazro, a ono nema ni kolibe. Iznad njeg samo zvizdano nebo.

– E, da mi je bar to znat pod kojom zvizdom sam se rodio, pa da se bacim na nju s ovom batinom.

Zabadavad je uzdanio. Nije dozno ni to, jel mu je srića pobigla.

Pričao Šime Bašić Palković

Hrvatske narodne pripovijetke, 1957.

Rič po rič

Piše: Željko Šeremešić

Kad ošutraviš

Snaja mi trгла iz drimeža. Divani mi kako j faš Joza poručio da friško dođem. Da ni časka ne čekam. Kaže da će mi ona odnet. Šta ću? Faš ni puce, latim pa zagrnem popršnjak, šubaru metnem na glavu i kod faša. Unilazim i pozdravljam, kad ono faš leži onako postranske na krevetu i drži se za dupe. Još mu i vankuš podmistit iza dupeta. Ja bližje kad ono imam šta vidit. Čelo mu poguljito a i frula baš onako poguljita. Kad bolje gledim, ono i brada poguljita. Brunde ne znaš ni kake su. Livo oko skoro zatvorito a ispod njeg sve bordonsko. Baš i ni lipo vidit ga takog. »Faše moj dragi, pa šta j ovo? Šta s pa to radio? Šta s to radili s tobom. Di s se ti smandro? Jel da ti ni kogod opaučio?«, pitam ga. Nastavljam pa tentam: »Niki dan smo se divanili od cubanke. Da nis možda išo pravit cubanku pa ošo s merdevina?«. Vidi faš da ga tentam al svaj pokunjit namišća brunde pa se ko malo i okuražio: »Faše, neka paklit. Kaka cubanka? Kake merdevine? Ta di b mene kogod opaučio? Taki sam dobar da mi na kruv mož mazat. Ta faše ja se ušuntro na ravnom. Pravo da ti kažem isprva sam mislio da sam nogom za štagod zapo al potli vidim da od tog nema ništa. Na ravnom, na po sobe se ispružio. Gruć. Možeš zamislit?«. Bome se i ja sade čudim. Isapim u sebe da jest da smo faš i ja omatorili, da smo već odavno šuškavi al da smo dotle došli nisam mislio. Ta niki dan sam ga faljio da j dobar na noga i koliko j kadar pišice it. Gledim ga mal bolje pa mi i žo a i ope bi se smijo. »Faše, pa ako s se već ušuntro i moro spast, nis moro tako baš zarivat. Mogo s ostat bez frule i brade«, divanim mu. Još ću: »Pa šta s se sade tako postranske namistio. Nažuljićeš se. Šta se lipo ne ispružiš na leđa?«. Ja mislio da j snaja ošla kad i ona za mnom unišla pa ga pita i ona: »Pa kako se tako štagod vama moglo desit? Pa vi još ko vitar idete. Letite na noga«. Sad i fašu koda bolje pa objašnjava: »Ta koda sam se ja tio ušuntrat pa spast. Ajd da sam pritiro s vinem pa b kogod reko da više ni za mene al ja nuz vino nisam ni sidio a kamol da sam ga košto. Iz ničeg, sam sam eto zapo sam za sebe na po sobe i vidite. Da sam nastranu bar spo već baš nanos. I glete šta j ostalo od mene. Snaja će: »Čiča Joza, čekajte kako to? Pa spali ste na nos a evo se za dupe držite. Niste mogli spast i nanos i na dupe«. E ovako j to pravoga bilo. Slušajte: »Svi ošli od kuće i rekli da će zaključat kapiju. Šuškam po sobe, stare britve gledim. U jedno vrime čujem koda j rdnila kapija. Koda j kogod unišo u dvor. Rdnila al niko ne unilazi. I krenem ja vidit šta j to rdnilo. Ni do vrati nisam stigo već se ušuntram i trisnem na po sobe. Nikako sam dokoco do astala pa se podigo. I taman ću sist kase izvrem u natrag i gruć na dupe. Dite drago, ni dupe mi ni ko prija. Bilo na njemu matrijala kadgod a sade same koštice. Nisam poguljio dupe ko glavu al sam ga bome udario onako«. »Pa vi ste se bas ušuntrali čiča Joza«, snaja će. »Čeljadi, ta ja koda sam ošuntravio priko noći. Dosad sam bio šuškov pa nikad završit posov a sade sam bome i ošuntravio pa ovako završio«.

U NEKOLIKO SLIKA

Subotica

HRVATSKA ČITAONICA FISCHER

GODIŠNJI SUSRET BETLEMAŠA

BOŽIĆ U SURČINU

Nedjelja, 04.01.2026. u 17h
u Crkvi Presvetog Trojstva u Surčinu,
Vojvođanska 283

Gosti:
Betlemaši iz Novog Slankamena
Betlemaši iz Golubinaca
Betlemaši iz Novih Banovaca

Domaćini: Betlemaši iz Surčina

Nova knjiga:
Hrckov kuhar

Zalogaji mašte i žlica osmijeha

Unakladi NIU *Hrvatska riječ*, krajem prošle godine objavljena je knjiga *Hrckov kuhar* čija je autorica **Bernadica Ivanković**. U pitanju je kolekcija dječjih recepata koji su objavljeni u istoimenoj rubrici u dječjem časopisu *Hrcko*, a koja postoji već punih jedanaest godina.

Knjigu je uredila urednica časopisa *Hrcko* **Željka Vukov**.

»Svakoga mjeseca trebalo je pronaći novog 'kuhara' za rubriku koja se ustalila na 20. stranici, no, često je to bilo pravo natjecanje među vršnjacima, jer svi su željeli 'kuhati' za *Hrcka*. Autorica tekstva i fotografija Bernadica Ivanković strpljivo je bilježila njihove ideje, a djeca su s oduševljenjem donosila vlastite recepte, želeći da i njihova kulinarska pustolovina pronađe mjesto na stranicama *Hrcka*«, napisala je Vukov u predgovoru knjige.

Vukov navodi i kako *Hrckov kuhar* nije obična kuharica:

»To je čarobna zbirka u kojoj od voća, povrća, keksa, bombona i čokolade nastaju zdravi jedrenjaci, voćni Rudolf, gladna gusjenica, snježni drugari, kućica snova... Nema takvog jelovnika nigdje drugdje – osim u *Hrcku*. Šarenilo namirnica, boja i osmijeha na dječjim licima pokazatelji su da se u svakom ovom 'kuhanju' uživalo, da su to bili mali momenti radosti, uspjeha, znatiželje i u konačnici ponosa jer nije mala stvar kada tvoji prijatelji u razredu vide da si baš ti *Hrckov kuhar*! U ovom kuhanju nisu uživala samo djeca, nego i njihovi roditelji koji su pripremali namirnice, prostor i opremu, a u konačnici najljepši dio je kada cijela obitelj uživa u zalogajima koji nisu samo hrana, nego i prava mala 'umjetnička djela'«.

Inače, prvi »hrckovi kuhari« danas su već odrasli ljudi, većinom studenti, koji će se vjerojatno rado prisjetiti toga

Bernadica Ivanković

HRCKOV KUHAR

iskustva. Kako je Vukov zaključila, ovo je prvi *Hrckov kuhar*, a nove generacije tek čekaju da i njihov recept ugleda svjetlost tiskanog izdanja.

»Zato, dragi mali i veliki čitatelji, otkrijte stranice koje vas pozivaju na igru i stvaranje. Svakom receptu možete dodati malo mašte, veliku žlicu osmijeha i šalicu ljubavi – i svaki recept iz *Hrckovog kuhara* postat će uspomena koja je pamti i priča«, zaključuje se u predgovoru.

Grafičko oblikovanje publikacije potpisuju **Adrijana i Zoran Vukmanov Šimokov**. Knjiga je objavljena u ediciji posvećenoj književnosti za djecu *Vjeverica* a tiskana je potporom Pokrajinskog tajništva za kulturu, javno informiranje i odnose s vjerskim zajednicama. Po cijeni od 500 dinara, *Hrckov kuhar* može se kupiti u uredu NIU-a *Hrvatska riječ* (Preradovićeveva 11) u Subotici.

H. R.

Tragovi hrvatskih arhitekata u Srbiji

Institucije i ustanove hrvatske manjine u Srbiji – Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata, NIU *Hrvatska riječ* i Hrvatsko nacionalno vijeće i ove su godine objavile zajednički zidni i stolni kalendar za predstojeću godinu. Kalendar za 2026. godinu prikazuje doprinos odnosno tragove hrvatskih arhitekata u izgradnji Srbije.

U izradi kalendara sudjelovali su stručni suradnik u ZKVH-u **Branimir Kopilović** te dizajner **Darko Vuković**. Prikazana ostvarenja datiraju od kraja 19. stoljeća sve do 70-ih godina 20. stoljeća. Arhitekti i graditelji iz Hrvatske te oni koji su ponikli iz hrvatske zajednice u Srbiji, obogatili su ovdašnju arhitektonsku scenu, posebno grada Beograda. Njihova izvedena djela sežu od historizma i ranog modernizma sve do internacionalnog stila moderne arhitekture. Nakon stvaranja zajedničke države 1918. godine, uslijed nedovoljnog broja stručnog kadra u Srbiji, često su angažirani arhitekti iz drugih dijelova zemlje, naročito iz Hrvatske, koji su projektirali više stotina objekata na teritoriju današnje Srbije. Promatrajući njihova djela u okviru promjena stilova projektiranja i državnog uređenja, rad hrvatskih arhitekata u Srbiji predstavlja dio zajedničke kulturne i graditeljske baštine, demonstrirajući kreativnu i stručnu sinergiju unutar tadašnjeg državnog prostora.

U kalendar su uvršteni radovi **Titusa Mačkovića, Hermanna Bolléa, Janka Holjca, Viktora Kovačića, Huga Erlicha, Pavla Horvata, Franje Katinčića, Viktora Axmanna, Frana Funtaka, Stjepana Podhorskog, Baltazara Bolte Dulića, Blaža Misite-Katušića, Jurja Denzlera, Dionisa Sunka, Branka Bona, Milana Grakalića, Vladimira Potočnjaka, Zlatka Neumanna, Dragice Perak, Antuna Ulricha, Kazimira Ostrogovića, Ive Kurtovića i Ivana Ive Vitića**. Odabrani su primjeri koncentrirani uglavnom na području Vojvodine i Beograda.

Uz katolički kalendar, označeni su svi blagdani i praznici koji se slave i obilježavaju u Srbiji i Hrvatskoj, kao i

praznici hrvatske zajednice u Srbiji. Kalendar će biti podijeljen svim hrvatskim udrugama kulture za daljnju distribuciju na područjima na kojima se udruge nalaze, a pojedinci ga u Subotici mogu dobiti u uredu Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata na adresi Laze Mamužića 22.

Projekt izrade i tiska kalendara proveden je uz financijsku potporu Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske.

H. R.

OSIGURAJTE VAŠ DOM i sve ono što ga čini domom

**MILENIJUM
OSIGURANJE**
VREMENJE JE DA MISLIMO NA BUDUĆE

Osiguranje za vaš dom, stvari u njemu i članove domaćinstva

Vaš dom je više od prostora, u njemu je sve što vam najviše znači. Zato je važno da se prema njemu odnosite odgovorno i osigurate ga.

Osiguranje domaćinstva – Siguran kvadrat Milenijum osiguranja je polisa koja podrazumeva osiguranje stana ili kuće, stvari u njima, kao i članova domaćinstva od posledica nepredviđenih okolnosti, kao što su:

- požar
- izlivanje vode
- udar groma
- provalna krađa
- eksplozija
- razbojnička krađa
- oluja
- lom stakala
- grad
- odgovornost prema trećim licima

025/ 51 50 350 | 024/ 555-867 | 011/ 715 23 00

Milenijum osiguranje

@milenijumosiguranje

www.mios.rs

milenijum-osiguranje

@milenijumosiguranje

RADIO MARIJA

Kršćanski glas u vašoj kući!

FREKVENCije:

NOVI SAD 90,0 MHz

SUBOTICA 90,7 MHz

SOMBOR 95,7 MHz

NIŠ 102,7 MHz

www.radiomarija.rs

@Radio.Marija.Srbije

@radiomarijasrbije

KONTAKT:

Ured: 024/600-099

Program: 024/600-011

SMS: 063/598-441

Slušajte nas i na aplikacijama:

Radio Marija Srbije
Radio Maria play

ILI-ILI

AKCIJA

Priključenje **BESPLATNO**

+ Birate između:

- 6 meseci po 1 dinar

- 12 meseci sa 50% popusta

*Astra
Telekom*

011 44 22 009

2026

Срећан Божић и Нова година
Šrićan Božić i Mlado lito
Kellemes karácsonyi ünnepeket és boldog új évet
Šretan Božić i Nova godina
Merry Christmas and Happy New Year

Gyivánovity Dániel

председник Скупштине града
pridsidnik Škupštine varoši
a varosi képviselő-testület elnöke
predsjednik Škupštine grada
chairman of the City Assembly

Стеван Бакић

градоначелник
gradonačelnik
polgármester
gradonačelnik
mayor

